

صوبائی اسمبلی شمال مغربی سرحدی صوبہ
مباحثات

بروز پیر مورخہ 30 جون 1997

(بمطابق 24 صفر 1418 ہجری)

شمارہ 11

جلد 6

سرکاری رپورٹ

صفحہ نمبر

مندرجات

1

1- تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ

2

2- اراکین اسمبلی کی رخصت

3

3- مطالبات زر پر بحث اور رائے شماری

46

4- دوسری نشست

صوبائی اسمبلی شمال مغربی سرحدی صوبہ

اسمبلی کا اجلاس، اسمبلی چیئرمین پشاور میں بروز پیر مورخہ 30 جون 1997ء بمطابق

24 صفر 1418 ہجری صحیح دس بجکر بارہ منٹ پر منعقد ہوا۔

جناب سپیکر، ہدایت اللہ پھمکنی مسند صدارت پر متمکن ہوئے۔

تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ۔ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ط
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ ج وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ه وَانْفِقُوا مِنْ مَا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ
الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَقَ وَ أَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ه وَ
لَنْ يُؤَخَّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجْلُهَا وَ اللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ه

(پارہ 28 سورۃ المنافقون آیت - 11 تا 9)

(ترجمہ) اے مومنانو (یاد ساتی) چہ مالونہ او اولاد مو د خدانے دیاد نہ غافل نہ
کری۔ او غوک چہ داسے اوکری نو هغوی تاوانیان پاتے شو۔ او مونر چہ درتہ
خہ درکری دی، د هغے نہ (پہ خیر خیرات کنیں) خرخ کوئی د دے وروپے
چہ تاسو کنیں یوتن تہ مرگ پہ سر ادربزی نو بیا بہ وایی چہ اے ربہ! ماتہ دیو
خو ورخے مہلت ولے را نہ کرو چہ خیر خیرات مے کرے وے او پہ نیکانو
کنیں شمیر شوے وے او خدانے ہیچ چا تہ مہلت نہ ورکوی چہ نیستہ نے پورہ
شی او اللہ پاک ستاسو د کارونو نہ پورہ پورہ خیر دے۔

میال افتخار حسین، جناب سپیکر صاحب! پوائنٹ آف آرڈر باندے یو عرض دے۔

Mr. Speaker: All point of order after half an hour. All of you.

نن موچہ غومره پوائنٹ آف آرڈر جمع کری دی، نیمہ گھنٹہ یا درے پاوہ پس
به انشاء اللہ تعالیٰ بتول پرے پاسی۔

میال افتخار حسین، دا ورہ غوندے د فوری نوعیت خبرہ ده، د صحافیانو
رونرو سرہ تعلق لری۔۔۔۔۔

جناب سپیکر، Half an hour صبر اوکری کہ د صحافیانو متعلق دی او کہ
غومره پوائنٹ آف آرڈر چہ وی نوانشاء اللہ نیمہ گھنٹہ پس زہ بتول اخلم۔
اوس نے پریردی چہ دے ایجنڈے تہ لار شو۔ د نیے گھنٹے ایجنڈہ ده۔

میال افتخار حسین، تھیک ده جی۔ صحیح شوہ۔

جناب سپیکر، دا اوسنی د نیے گھنٹے ایجنڈہ ده بیا Second sitting شتہ پکبتی،
هغه هم د نیے گھنٹے کار دے۔۔۔۔۔

میال افتخار حسین، روغہ ده۔ مریانی جی۔

جناب سپیکر، هغه هم د نیے گھنٹے کار دے۔ نن تاسو بتولو تہ زہ دا وایم چہ د
چا پہ زرونو کبتی چہ غومره خبرے وی نو کہ خیر وی، بتام به مونر سرہ
بنہ کافی وی، هغه باندے پہ نمبر نمبر راپاسی او زہ به درتہ ناست یم۔

میال افتخار حسین، تھیک شوہ۔

اراکین اسمبلی کی رخصت

جناب سپیکر، تھیک یو۔ جناب جان محمد خان ٹنگ صاحب، جناب آفتاب احمد خان شیرپاؤ
صاحب اور جناب ملک جمائزب خان صاحب، معزز اراکین اسمبلی نے 30 جون 1997 کیلئے

رخصت کی درخواستیں ارسال کی ہیں،

Is it the desire of the House that leave may be granted to the honourable Members?

(The motion was carried.)

مطالبات زر پر بحث اور رائے شماری

Mr. Speaker: Leave is granted. The Honourable Minister for Excise and Taxation to please move his Demand No. 1. The honourable Minister, please.

Minister for Excise & Taxation: Mr. Speaker Sir, I beg to move: "That a sum not exceeding rupees ten only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Other Taxes and Duties".

Mr. Speaker: The motion is:

"That a sum not exceeding rupees ten only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Other Taxes and Duties."

Nawabzada Mohsin Ali Khan, please. Not present, lapsed.

Mr. Pir Muhammad Khan, please to move his cut motion on Demand No. 1.

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکر صاحب! ما د پانچ روپو د کیتوتی تحریک پیش کرے وو خو زما خیال دے هغه خلق داسے موډ کنس دی چه زر زرختم شی۔ زه به صرف دا یو تجویز پیش کرم او دے سره به زه Withdraw کرم۔ په دے باندے خو هغه ورخ هم بحث شوه دے چه منسیر صاحب مهربانی اوکری او دا کوم د کاډو د نمبرو هغه مسئله وه، چه هغه خلقو له نمبرے ورکری او دا اجازت ورکری چه نمبر پلیت پخپله جور کری۔ ولے چه د کال، یو نیم نه دا خبره Pending پرته ده او چه دا مسئله حل شی، زه به Withdraw کرم۔

Mr. Speaker: The cut motion is lost being withdrawn. The question is:

"That a sum not exceeding rupees ten only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Other Taxes and Duties."

Those who are in favour of it, may say 'Yes' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. Demand is granted.

جناب نجم الدین، پوائنٹ آف آرډر۔ سر! د صحافیانو متعلق لږ عرض کومه۔
جناب سپیکر، پلیز، پلیز، پلیز، یو منټ۔ ما دا خبره کرے ده او هغوی هم اوچته کرے وه۔۔۔۔

جناب نجم الدین: دا پریس گیلری نے خالی کرے دہ۔ سر، واک آوت تے اوکرو او بالکل ہفتہ پریس والا نہ راخی جی۔

جناب سپیکر: نجم الدین خان، نیمہ گھنٹہ صبر اوکریں۔ ما اوس ہغوی تہ ہم اوونیل۔۔۔۔

جناب نجم الدین: دے باندے چہ ہغوی د مشرق بیورو چیف ہمایون فر گرفتار شوے دے جی او ایجنسو نیولے دے۔

جناب بشیر احمد بلور (وزیر قانون): جناب سپیکر صاحب! پریس گیلری خالی شوہ نو پکار دہ چہ ہغوی لہ خوک ورشی۔

جناب سپیکر: تاسو او یو ممبر صاحب ورشی او ورسرہ خبرہ اوکریں او انفارمیشن منسٹر صاحب ہم۔

Mr. Speaker: The honourable Minister for Law, to please move his Demand No. 3.

Minister for Law: Mr. Speaker Sir, I beg to move:

"That a sum not exceeding rupees forty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Administration of Justice."

Mr. Speaker: The motion is:

"That a sum not exceeding rupees forty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of

Administration of Justice."

Mr. Pir Muhammad Khan, MPA, please.

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکر صاحب! صرف د یاد دھانی د پارہ د دوی خان سرہ دا خبرہ نوٹ کری چه دا کت موشن بہ زہ واپس واخلم خو صرف دا یو تجویز ورکومہ چه دا اوڑدہ اوڑدہ تاریخونہ، دا سلسلہ نورہ ختمول پکار دی خکہ چه قوم تنگ شوے دے دے اوڑدو اوڑدو تاریخونہ۔ دا Decision زرکیری نو دابہ دیرہ مہربانی وی۔ زہ Withdraw کوم۔

Mr. Speaker: The cut motion is lost being withdrawn by the honourable Member. The question is:

"That a sum not exceeding rupees forty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Administration of Justice."

Those who are in favour of it, may say 'Yes' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. Demand is granted.

The honourable Minister on behalf of Chief Minister N.W.F.P., to please move his Demand No. 4.

Minister for Irrigation: On behalf of Chief Minister, Mr. Speaker

Sir, I beg to move:

"That a sum not exceeding rupees sixty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Police."

Mr. Speaker: The motion moved:

"That a sum not exceeding rupees sixty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Police."

Mr. Pir Muhammad Khan, MPA!

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب! یہ دے کیں زہ د تیس روپو د کتوتی تحریک پیش کوم۔

Mr. Speaker : The motion is that the total grant be reduced by rupees thirty only. Nawabzada Mohsin Ali Khan. Not present, it lapses. Mr. Ahmad Hassan Khan, MPA, please. Not present, it lapses. Mr. Najmuddin Khan, MPA, please.

جناب نجم الدین: سر! زہ یہ مطالبہ زر نمبر چار کیں د پانچ روپو د کتوتی تحریک پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five only. Mr. Pir Muhammad Khan MPA, Please.

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب! زہ خبرہ ثارت کومہ خود دے

محکمے ذمہ واری دیرے زیاتے دی او اختیارات ہم ورسره دیر زیات دی او د
 هغه نه دیره ناجائزه فائده اخسته کیری نو په دے وجه ما وئیل چه دوه درے
 خبرے پرے د دوی په نویتس کنس راولم۔ لرے څه له خو، پرون زمونږ د بلور
 صاحب رور چه سینیتر هم دے، د دوی د لاسه دیر وهل ټکول هغه غریب
 خورلی دی په عوامی مطالبه کنس د شراکت په وجه۔ دا جمهوریت دے جناب
 سپیکر صاحب؟ په بهر ملکونو کنس دا وهل ټکول څوک نه کوی۔ چه څوک
 مطالبه کوی او هغه سره د وهل ټکول کیری، نو لږ د دوی د پولیس اصلاح
 اوکری چه یره دوی دا خامخا وهل ټکول نه کوی، د هر څیز نه د خپله دا انا
 مسئله نه جوړوی۔ بل زمونږ دا صوبه خو دیره حساسه صوبه ده، نو په دے
 کنس مونږ سره دا ویره ده چه که یو واقعه اوشی نو سرے په خپل خان هم
 اویریری چه هسه نه چه مونږ سره څه اوشی۔ لکه د ایمل کانسی هغه معامله
 راغله نو ټولو اخبارونو کنس روزانه هغه خبره راخی۔ مونږ ئے ویروله یو
 چه که زمونږ په صوبه کنس هم داسے واقعات اوشی نو څه به کیری؟ د امریکه
 نه څلور شپږ تنه راشی او زمونږ په ملک کنس سرے نیسی او اغوا کوی او
 تختوی ئے۔ تر اوسه پورے د اغوا څه مقدمه هم چا درج نه کړله او نه د هغه
 سفارت خانے خلاف چا څه مقدمه جوړه کړه، نه پرے عدالت ته څوک لارل۔
 قانون خودا وو چه عدالت ته به ئے پیش کړے وو او د هغه نه پس که عدالت
 ورته حواله کولے نو بیا به ئے بوتلے وو، خو د اغوا حق ئے نه وو ځکه چه
 په پردی ملک کنس یو سرے نیول او اغوا کول بل ملک ته، د دے خو دا مطلب
 شو لکه چه پاکستان د امریکه یو ستیت وی لیکن مونږ هرگز دا نه منو۔
 پاکستان د امریکه ستیت هرگز نه دے۔ هرگز نه دے او نه به دا مونږه تسلیم

کرو۔ خپل سرو نہ بہ پرے قربان کرو خودا مونہ نہ شو تسلیم کولے او دے سرہ زمونہ دیرہ ویرہ پیا شوے دہ۔ جناب سپیکر صاحب! ہسے نہ چہ زمونہ پہ دے صوبہ کنیں داسے واقعات مونہ سرہ شروع شی چہ دبہر نہ یو ملک خپل کمانڈوز راولپنڈی او زمونہ کسان ددے خانے نہ اغوا کری، نو دا بہ زمونہ د پارہ دیرہ د شرم خبرہ وی۔ دا شتہ ہم د ملک دیر شرم او بے عزتی اوشوہ۔ کہ د ہندوستان جہاز راخی نو دوی د مرکز نہ اعلان کوی چہ دومرہ اوچت وو چہ زمونہ قابو کنیں نہ وو۔ ددے خو مطلب دا دے چہ زمونہ سرہ ہدیو غحہ شتہ نہ، ہسے تشے خبرے قدرتہ کوؤ۔ پردے جہاز جاسوسی لہ راخی او د ہغے غور نہ شی کولے نو بیا خودا ملک ہغہ چا تہ حوالہ کول پکار دی چہ ہغہ نے تحفظ کولے شی۔ جناب سپیکر صاحب! زمونہ دا ملک اوس پہ پردی رحم و کرم شوے دے او د دے کمانڈوز ایکشن نہ مونہ تہ دا خطرہ دہ چہ پہ کہوتہ پلانٹ باندے کہ ہر وختے ہغوی اوغوبستہ نو ہغوی قبضہ کولے شی۔ لہذا ما خککہ د دوی نوٹس کنیں راوستہ چہ دوی دا خپل پولیس لہ الرت اوساتی چہ ہسے نہ چہ داسے واقعات دلتہ کنیں راشی۔ شکر یہ او زہ دے سرہ دا Withdraw کوم۔

Mr. Speaker: Mr. Najmuddin Khan, MPA, please!

جناب نجم الدین، جناب سپیکر صاحب! پیر محمد خان خبرے اوکرلے۔ د دے محکمے کارکردگی ہم نہ دہ بنہ، حو بل طرف تہ د حکومت د طرف نہ ہم چہ کوم طریقہ کار دے د پولیس د پارہ، ہغہ دوی تہ نہ دغہ کیڑی۔ د کارکردگی خیرہ خودا دہ چہ تاسو ہرہ ورخ پہ اخبارونو کنیں گوری چہ خانے پہ خانے باندے قتل عام دے او ڈاکے کیڑی۔ د پینور بنار نہ چہ دا صوبائی دارالحکومت

دے، خلق اوچتیری او پرون نہ ہغہ بلہ ورخ چہ کومہ واقعہ شوے دہ سر، ہغہ ہم ددغہ اغواد کیس نہ جو رہ شوے دہ۔ نو زما دا خیال دے چہ د پولیس دا کومہ طریقہ کار دے، خود دے سرہ سرہ د پولیس ہم غہ مسائل دی او ہغہ مسئلے دا دی چہ نن پہ تھانزو کین دے حدہ پورے خبرہ راغلے دہ چہ یو سرے خپل درخواست ورکوی د ایف آئی آر د درج کولو د پارہ، نو اول پولیس ایس ایچ او ہغہ تہ او وانی چہ تہ دوه درخنہ کاغذ راو رہ خکہ چہ پہ تھانزہ کین خپل کاغذ نشتہ دے۔ د گاډو او د ہغوی د اسلحے پوزیشن دے حدہ پورے راغلے دے، پرون زما دے رور او ونیل چہ پولیس گرخی او خلقو تہ وانی چہ تاسو زمونہر گاډی لہ یو دوه لیترہ تیل واخلی، بتا ترالہ واخلی نو جناب یو داسے محکمہ چہ ہغہ پہ علاقہ کین امن و امان راولی او ہغہ پہ سوال باندے بتا تر غواہی او ہغہ پہ سوال باندے کاغذ غواہی، ہغہ پہ سوال باندے خپل گاډی لہ پیتروں غواہی نو زما د خپل ذہن مطابق خبرہ دا دہ چہ پہ دے باندے دد حکومت پہ لیول غور اوکری۔ د پولیس دا انتظام ہم تھیک کول غواہی او دوی راکنٹرول کول غواہی۔ چہ یو سرے سوال کوی نو جناب، ہغہ کین بہ کرپشن ہم وی او د کرپشن سرہ بہ زور زیاتے ہم کیری او د خلقو سرہ بہ ناانصافی ہم کیری۔ دا غو خبرے مے د جناب منسٹر صاحب پہ نوٹس کین راوستے او دے سرہ زہ خپل کت موشن واپس اخلم۔ دیرہ مہربانی۔

Mr. Speaker: The Honourable Minister, please.

وزیر آبپاشی و آبخوشی، زہ د دے مہربانو صاحبانو مشکور یم او دا چہ کوم پوانتیس دوی پیش کری دی نو دا ما نوٹ کرل او پہ دے بہ انشاء اللہ عملدرآمد

ضرور کوؤ۔ مہربانی۔

Mr. Speaker: All the cut motions are lost being withdrawn by the honourable Members. The question is:

"That a sum not exceeding rupees sixty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Police".

Those who are in favour of it, may say 'yes' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. The Demand is granted.

The honourable Minister for Health, to please move his demand No. 5.

Minister for Law: On behalf of Health Minister, Mr. Speaker Sir, I beg to move:

"That a sum not exceeding rupees ten only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Health Services".

Mr. Speaker: The motion moved:

"That a sum not exceeding rupees ten only, be granted to the

Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Health Services".

Nawabzada Mohsin Ali Khan. Not present, it lapses. Mr. Pir Muhammad Khan!

جناب پیر محمد خان : جناب سپیکر صاحب ! زہ بہ دا خپل کت موشن Withdraw کوم خو دوی د ہم دے ہاکترانو تہ لہر ہدایت اوکری، حکومت دوی سرہ پہ دے تیکسونو کتب بنہ کافی مہربانی کرے دہ، نو چہ دوی دا خپل فیسونہ ہم کم کری۔ غریبانان راخی او دہغوی د فیسونو وس نہ کیپی نو چہ ددے فیسونو بارہ کتب دوی دہغوی سرہ خبرہ اوکری۔ شکر یہ۔

Mr. Speaker: Mr. Ahmad Hasan Khan! Not present, it lapses. All the cut motions are lost being withdrawn by the honourable Members. The question is :

"That a sum not exceeding rupees ten only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Health Services".

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. The Demand is granted.

The honourable Minister for Public Health Engineering, to please move his Demand No. 6.

Mr. Bashir Ahmad Bilour (Minister for P.H.E): Mr. Speaker Sir, I beg to move:

"That a sum not exceeding rupees sixty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Public Health".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"That a sum not exceeding rupees sixty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Public Health".

Mr. Pir Muhammad Khan, MPA, please.

جناب پیر محمد خان، زہ Withdraw کومہ، سر۔

Mr. Speaker: Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA, please. Not present, it lapses. All the cut motions are lost being withdrawn by the honourable Members. The question is:

"That a sum not exceeding rupees sixty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Public Health".

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. The Demand is granted.

The honourable Minister for Local Government, N.W.F.P to please move his demand No. 7.

Mr. Farid Khan Toofan (Minister for Local Government): Sir, I beg to move:

"That a sum not exceeding rupees one hundred only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Miscellaneous".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"That a sum not exceeding rupees one hundred only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Miscellaneous".

Mr. Pir Muhammad Khan, MPA, please.

جناب پیر محمد خان، زہ Withdraw کومہ۔

Mr. Speaker: Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA, please. Not present, it lapses. All the cut motions are lost being withdrawn by the honourable Members. The question is:

"That a sum not exceeding rupees one hundred only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in

course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Miscellaneous".

Those who are in favour of it, may say 'Yes' and those against it, may say 'No'.

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. The Demand is granted.

The honourable Minister for Food, N.W.F.P, to please move his Demand No. 9.

جناب فرید خان طوفان (وزیر خوراک)، دا Food دے Food - (قبضہ)

I beg to move :

"That a sum not exceeding rupees nine hundred seventeen million, four hundred eighty two thousand, one hundred and forty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of State Trading Food Grain and Sugar".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"That a sum not exceeding rupees nine hundred seventeen million, four hundred eighty-two thousand, one hundred and forty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of State Trading Food Grain and Sugar".

Mr. Ahmad Hassan Khan, MPA, please. Not present, it lapses.

Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA, please. Not present, it lapses.

Mr. Ghani-ur-Rehman Khan, MPA, please. Not present, it lapses.

Mr. Pir Muhammad Khan, MPA, please.

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکر صاحب! دے کسب زہ د پانچ روپو د کھوتی
تحریک پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five only. Mr. Pir Mohammad Khan, MPA, please.

جناب پیر محمد خان، دوئی ہسے ہم د 'Yes' نہ اوتی دی۔ سپیکر صاحب! د قصہ
خوانی ہفہ دکانداران سحر تاہم کسب چہ غوک سلام و اچوی نو وعلیکم
السلام و رحمته اللہ و برکاة ورسره وانی او مازیگر بیا صرف وعلیکم واتی۔۔
(تہمتہ)

جناب سپیکر، انگریزی نے بنہ شوے دہ۔ ہفہ حل انگریزانو سرہ نہ دے پاتے
شوے، دا حل بنہ منسیران صاحبانو انگریزانو سرہ نے وخت تیر شوے دے۔
Correction کوی، Food نہ دے، Food دے۔ (تہمتہ)

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکر صاحب! دا یوہ خبرہ قدرتہ د دوئی پہ نوپس
کسب راولمہ چہ دے سبسڈی باندے زمونر د صوبے ڊیر لونے خرچ راخی۔
دوئی چہ دے محکمے تہ کوم سبسڈی ورکوی، د دے عوامو تہ ہیخ فاندہ نہ
رسی۔ د دے فاندہ صرف کہ رسی نو تہیکیدارتہ او دمل مالک تہ رسی۔ نو زما
خیال دا دے چہ پہ اربونو روپی چہ مونر کوم سبسڈی ورکوز او قوم باندے د
نخ ہیخ قسم ارزانی نہ راخی، نو د دے ہیخ فاندہ نشتہ او دوئی د د حکومت

او زمونڙي د صوبے تاران نه کوی۔

Mr. Speaker: The Honourable Minister, please.

جناب پير محمد خان: ما چه غه وئیلی دی نو هغه دوی نوت کرے دی۔ لکه ما غه وئیلے دی؟

وزير خوراک: جناب سپيڪر صاحب! سبدي چه کومه ده، دهغه نه تاسو بتول خبر يی چه سبدي خو د دے خلقو د پاره حکومت ورکوی چه په خلقو باندے تکليف نه وی۔ داسے سبدي، تربيتنگه چه کومے دا پيسے خي نو دا بيا واپس راخي۔ دا سبدي نه ده۔ جناب سپيڪر صاحب، پير محمد خان صاحب د اول السلام عليكم وائى نو چه پوره او مکمل سلام وائى نو زه به ورته هم مکمل جواب ورکومه او بالکل زه تسلی ورله ورکوم که دوی سره په دے مسئله کښی نور تجویزونه که وی نو دوی د راخي او ما سره د خبره کوی۔ تکليف به ورته نه وی۔

Mr. Speaker: Satisfied?

Mr. Pir Muhammad Khan: Satisfied.

Mr. Speaker: The question is:

"That a sum not exceeding rupees nine hundred seventeen million, four hundred eighty-two thousand, one hundred and forty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of State Trading Food Grain and Sugar".

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. The Demand is granted.

The honourable Minister for Food, N.W.F.P, to please move his Demand No. 10.

Mr. Farid Khan Toofan (Minister for Food): I beg to move:

"That a sum not exceeding rupees seventy only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Development".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"That a sum not exceeding rupees seventy only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Development".

Mr. Pir Muhammad Khan, MPA, please.

Mr. Pir Muhammad Khan: I withdraw.

Mr. Speaker: Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA, please. Not present, it lapses. All the cut motions are lost being withdrawn by the honourable Members. The question is:

"That a sum not exceeding rupees seventy only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of

Development".

Those who are in favour of it, may say 'Yes' and those against it, may say 'No'.

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. The Demand is granted.

The honourable Minister for Local Government and Rural Development, to please move his demand No. 11.

Minister for Local Govt. & Rural Development: I beg to move:

"That a sum not exceeding rupees twenty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Rural and Urban Development".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"That a sum not exceeding rupees twenty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Rural and Urban Development".

Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA, please. Not present, it lapses. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA, please.

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکر صاحب! یہ دیمانہ نمبر 11 کس زہ د پانچ
روپو د کتوتی تحریک پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five only. Mr. Najmuddin Khan, MPA, please.

جناب نجم الدین، جناب سپیکر صاحب! زہ پہ دیمانہ نمبر 11 کین د تین روپو د کیتوتی تحریک پیش کوم۔

جناب سپیکر، مسٹر پیر محمد خان، ایم پی اے۔

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکر صاحب! د دوئی پہ نویتس کین دا یوہ خبرہ راولم چہ زمونر دا دیہاتی علاقے کین دا رورل روڈز چہ دی، دے طرف تہ دوئی غہ خصوصی توجہ ورکری خکہ چہ دا ہسے ہم پسماندہ علاقے دی او دوئی پکنش پہ زمیندارو باندے تیکسونہ ہم اولگول۔ پکار دہ چہ ہغہ زمیندار چہ خپلو پتو او زمکو تہ تریکتر رسولے شی او د ہغہ پتو نہ غلہ او غہ سبزی مندی تہ پرے راورے شی، نو داسے ہیخ قسمہ انتظامات نشتہ۔ ہغہ رورل روڈز کہ وی نو ہغہ ہم پہ سیاسی بنیاد باندے دوئی د خپل مقصدونو د پارہ تقسیم کری پہ خپلو خپلو حلقو کین او زمونرہ دا پسماندہ علاقے، دیہات چہ دی، نو دا محرومہ پاتے شی۔ لہذا زما بہ دا خواست وی چہ دوئی د زمونر دیہاتو تہ رورل روڈز بحال کری او غومرہ چہ رورل روڈز دوئی سرہ وی نو پہ ہغے کین د مونر لہ حصہ راکری پہ مساوی تقسیم سرہ۔ د دے سرہ سرہ بہ زہ خپل Cut motion withdraw کرم۔

Mr. Speaker: Thank you, Jee. Mr. Najmuddin Khan, MPA, please.

جناب نجم الدین، جناب سپیکر صاحب! زہ صرف د منسٹر صاحب پہ نویتس کین یو دوہ معروضات کومہ چہ یو خود دے لوکل گورنمنٹ کین چہ کوم د آر دی ہی محکمہ دہ، پہ ہغے کین تیر کال پہ دے کپ پروگرام کین او صوبائی

حکومت چه هغوی له کومه پیسه ورکړې وې د ایم پی ایز په Through باندې، هلته تهیکدارانو کار کړې دے او تقریباً د 25 % to 90 % and 100 % پورے کارونه شوی دی لیکن تر اوسه پورے هغه تهیکدارانو ته Payment نه شو او د هغوی پیسه ورنه کړے شوے او هغه پیسه دوی دلته واپس راغوښتلے دی۔ زما دا عرض دے چه هغوی کار کړے دے، نو دوی د لارشی د هغه چیکنگ د اوکړی۔ په هغه کښ د دے ټولو ایم پی ایز حصه پاتے ده، نو زما صرف درخواست دے او ورسره ورسره دویم ټکے دا دے چه دوی د لوکل کونسل متعلق کومه فیصله کړے ده، لکه دسترکت کونسلے، میونسپل کارپوریشنز او ټاټون کمیټی دی چه د هغه Developmental Budget دوی په صوبائی بجټ کښ شامل کړے دے، دا خو جی لوکل د هغوی بجټ دے نو زما دا درخواست دے چه په دغه باندے د هم دوی عمل اوکړی خکه چه هر سرے اوس دا کوشش کوی چه زما د ضلعے بجټ د زیات کړے شی نو که دوی داسے هغه دغه کړے وی نو جی دغه د واپس واغستلے شی۔ د دے سره سره زه خپل Cut motion واپس اخلم او منسټر صاحب نه د دے تسلی غوارم چه د اسمبلی په فلور د دے متعلق خبره اوکړی۔

Mr. Speaker: The honourable Minister, please.

وزیر بلدیات: جناب سپیکر صاحب! معزز ممبرانو صاحبانو چه د کومو خیالاتو اظهار اوکړو نو دا زمونږ مد نظر دی۔ مونږه چه دا کوم گرانټ غوښتلے دے او دا ځایماند چه مونږ کړے دے، دا هم هغه دے۔ نن خو تیس جون دے، د یوے ورخے د پاره مونږه غوښتلے دے۔ ښه یرے پوهیږی چه د دوی دا کوم جاری سکیمونه وو، هغه کښ چه کوم کارونه پاتے شوی دی، د هغه د Complete

کیدلو د پارہ او د پیر محمد خان صاحب حلقے تہ زہ لارہیم، د ہفہ مسئلہ چہ کوم روہونہ دی او ہغلثہ چہ کوم ضرورت دے، د ہفہ نہ زہ خبرہیم۔ انشاء اللہ د دوی د مرضی مطابق بہ وی خود دوی اکثر لارے بندے وی۔ کال کنیہ شپہ میاشتے نے لارے بندے وی نو د دوی بقولہ مسئلہ چہ دہ، ہفہ د سی ایندہ دہلیوسرہ دہ چہ ہفہ سرک ورتہ کھلاؤ ساتی، مونہ بہ ورتہ کار کوؤ او دوی تہ تسلی ورکوم چہ د لوکل کونسل پیسے چہ کومے دی، دا د دسترکت کونسل دی او دا بل دسترکت کونسل تہ تلے ہم نہ شی۔ زہ تسلی ورکوم چہ د دوی د مرضی او د منشا مطابق او پہ دے صوبے کنیہ د خلقو د ترقی د پارہ بہ حکومت د دوی تجویز نو تہ اہمیت ورکوی۔

Mr. Speaker: The cut motions are lost being withdrawn by the honourable Members. The question is:

"That a sum not exceeding rupees twenty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Rural and Urban Development".

Those who are in favour of it, may say 'Yes' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. The Demand is granted.

The honourable Minister for Public Health Engineering, to please move his Demand No. 12.

Minister for Public Health Engineering: Mr. Speaker Sir! I beg to move:

"That a sum not exceeding rupees seventy only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Public Health Engineering".

Mr. Speaker: The motion is:

"That a sum not exceeding rupees seventy only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Public Health Engineering".

Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA, please. Not present, it lapses. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA, please.

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکر صاحب! دے کسبن ما کیتوتی پیش کرے وہ خوزه به نے Withdraw کرہ خو دا یوه خبره د دوی په نویتس کسبن راولم چه په دے صوبه کسبن د پبلک هیلتھ دیر زیات سکیمونه داسے دی چه هغه نے کری دی د تیوب ویلو په ذریعه یا په نوره ذریعه باندے خو تر اوسه پورے بند پراته دی۔ دوی ته نے پخپله پته ده او تاسو ته نے هم پته ده، نو هغه سکیمونه د چالو کولو د فوراً انتظام اوکری خکه چه د دوه درے کالو نه داسے سکیمونه شته چه هغه بند دی نو هغه د چالو کری۔ زه به نے Withdraw کریم۔

Mr. Speaker: Honourable Minister, please.

وزیر آبوشی و آبپاشی، جناب سپیکر! زہ دیر مشکوریم د پیر محمد خان صاحب چہ دوی ہمیشہ داسے خبرہ کوی چہ ہفہ د قومی مفاداتو او د صوبہ د مفاداتو خبرہ وی۔ دے بارہ کنب ما پخپلہ وفاقی منسٹر، چوہدری نثار علی خان صاحب سرہ خبرہ کرے وہ او ہفوی ما تہ Written ہم راکری دے چہ انشاء اللہ دے جولانی کنب ہفہ کوم ترانسفارمر یا چرتہ چہ وائرز پکار دی، ہفہ بہ مونر تہ راکری، انشاء اللہ تیوب ویلونہ بہ چالو کوؤ۔ دے سرہ تقریباً شپن لکھہ کسانو تہ بہ اوبہ ملاؤیری۔ دو سو چہتر تیوب ویلز تیار پراتہ دی او کرورونو روپی پرے خرچ شوی دی او د واپدا پہ وجہ ہفہ بند دی۔ نو انشاء اللہ مونر دوی تہ دا تسلی ورکوؤ چہ مرکزی حکومت سرہ مونر دا خبرہ Take up کرے دہ او انشاء اللہ زر تر زرہ بہ پہ د غور او کرو۔

Mr. Speaker: The cut motions are lost being withdrawn by the honourable Members. The question is:

"That a sum not exceeding rupees seventy only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Public Health Engineering".

Those who are in favour of it, may say 'Yes' and those against it, may say 'No'.

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. The Demand is granted.

The honourable Minister for Education, please to move his

Demand No. 13.

Mr. Muhammad Hashim Khan (Minister for Education): Thank you, Sir. I beg to move:

"That a sum not exceeding rupees sixty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Education".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"That a sum not exceeding rupees sixty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Education".

Nawabzada Mohsin Ali Khan. Not present, it lapses. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA, please.

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکر صاحب! زہ پہ دیماند نمبر 13 کس د پانچ روپو د کیتوتی تحریک پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five only. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA, please.

جناب پیر محمد خان، جناب سپیکر صاحب! تیرہ ہفتہ کس بی بی ہم دا یوہ خبرہ کرے وہ او دیرہ اہمہ خبرہ دہ، نو زہ ہم د منسٹر صاحب او د بتول ہاؤس پہ نوٹس کس راولم چہ جنرل ضیاء الحق کلہ د ملک سریراہ وو او ہفہ

د جاپان په دوره تله وو نو هلته په هغه باندے يو سوال شوے وو د دے ملک د تعليم په باره کښن، نو هغه د هغه جواب نه وو ورکړے۔ په رسالو کښن راغلی وو چه هغه بالکل خاموش پاته شوے وو خکه چه هغوی ورته او وئيل چه ستاسو په ملک کښن تعليم دو فيصد هم نه دے بلکه د ايک فيصد نه هم کم دے۔ تعليم کوم غيږ ته وائی؟ تعليم نالج ته وائی او هغه نالج په دے ملک کښن نشته۔ هغه خلق چه نالج او د سائنسز علوم زده کوی نو هغه هله کيږی چه اول انگریزی زده کړی۔ د انگریزی نه پس به هغوی سائنس زده کوی۔ نو که چرته دا تعليم زمونږه په خپله ژبه کښن وے، د دے ملک په ژبه کښن وے، په اردو کښن وے، پښتو کښن وے نو ډير په آسانه باندے به د دے ملک دا ټول عوام تعليم يافته شوی وو۔ د بدقسمتی خبره دا ده جناب سپيکر صاحب، چه په دے ملک کښن، ملک خو زمونږه دے خو اختيار پکښن زمونږه نشته، تعليمی نظام زمونږه دومره غلط دے چه تر اوسه پورے زمونږ په ملک کښن، هغه د هغوی خبره بالکل صحيح ده چه ايک فيصد خلق مونږه تيار نه کړل۔ د ملک بيوروکریسی ته اوگوری یا سياستدانان، مخصوص جاگيردار چه د هغوی تعداد زرگونو ته هم نه رسی، د هغوی بچی خی او په هغه مخصوص پبلک سکولونو کښن هغوی سبقونه وائی او انگریزی تعليم حاصل کوی۔ هغوی د سائنسز علوم حاصلوی لیکن عام بچی چه هغه د عوامو دی او ننانوے فيصد دی، هغه ماشوم چه په اردو سکول کښن داخل شی نو اول هغه اردو زده کړی، بيا هغه چه انگریزی زده کوی نو د هغه نه وخت تله وی۔ ایف ایس سی له چه هغه لارشی نو هغه له دومره انگریزی نه ورخی چه هغه، هغه خپل کورس په صحيح طریقہ باندے Cover کړے شی۔ په دے وجه هغه نالج د ملک دے عوامو

تہ نہ حاصلیری او ننانوے فیصد بچی د تعلیم نہ محروم پاتے کیری۔ جناب سپیکر صاحب! دا ڈبل معیار چہ دے، دا دیوشی۔ انگریزی د دیوے ژبے پہ حیثیت وی کنہ۔ دا بہر ملکونو کنہ، پہ عربو کنہ تعلیمی نظام خو پہ انگریزی کنہ نہ دے۔ پہ ترکی کنہ تعلیم پہ خپلہ ترکی کنہ دے۔ پہ چین کنہ د ہغوی پہ خپلہ ژبہ کنہ دے۔ دا روسی سٹیٹس چہ کوم وو، د ہغوی د بولو پہ روسی ژبہ کنہ تعلیم وو۔ پہ ایران کنہ پہ فارسی کنہ دے او د برطانیے پہ یو سٹیٹ کنہ پہ آئرش ژبہ کنہ دے او پہ بل سٹیٹ کنہ پہ بلہ ژبہ کنہ دے۔ پہ امریکہ کنہ ہم بولو پہ انگریزی کنہ نہ دے خو بغیر مونی د دے برصغیر نہ چہ مونی د ہغوی غلامی پہ داسے انداز کنہ خپلہ کرے دہ چہ ہغوی تے پخپلہ کوی او کہ نہ خو مونی بہ تے تابعدار یو۔ نو جناب سپیکر صاحب، زہ دا خواست کومہ چہ وزیر صاحب د دا مہربانی اوکری، دیر بنہ او قابل سرے دے، پہ دے خپلہ صوبہ کنہ د اردو، پښتو تہ د دا تعلیم راوی چہ دا قوم او د قوم دا بچی ترقی اوکری۔ شکریہ۔ د دے سرہ سرہ بہ زہ خپل تحریک Withdraw کرم۔

Mr. Speaker: Honourble Minister, Please.

وزیر تعلیم، جناب سپیکر صاحب! ما خو ہفہ بلہ ورخ بنہ تفصیلاً خبرہ کرے وہ کہ اوس تاسو اجازت یا وخت راکوئی نو ستاسو بہ دیرہ مہربانی وی چہ ہفہ قصہ زہ بیا دہراؤ کرم۔ مونیہ کوشش کوف چہ نوے ایجوکیشن پالیسی جو رہ کر و او دیرہ بنہ اہمیت بہ پښتو لہ ورکوف چہ کوم زرن د پارٹی پہ منشور کنہ دہ او بیا بہ ورسرہ دا نور انگریزی ہم بنایو انشاء اللہ تعالیٰ۔ د دوی سرہ کہ داسے غحہ تجاویز وی نو دوی د مونی لہ راکری، مونی بہ پہ ہفہ

باندے عمل اوکرو او د دوی تجاویز و تہ بہ مونہ خوش آمدید وایو۔ امید دے
 چہ دوی بہ ما مطمئن کری وی۔ زہ دیر مشکوریم د دوی د Withdraw
 کولو۔

جناب سپیکر، ہغوی Already withdraw کرے دے، تاسو کینہی

Please take your seat. The cut motion is lost being withdrawn.

The question is:

"That a sum not exceeding rupees sixty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Education".

Those who are in favour of it may say 'Yes' and those against it, may say 'No'.

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. The Demand is granted.

The honourable Minister for Health, N.W.F.P., to please move his Demand No. 14. The honourable Minister for Health or any body on his behalf.

Minister for Irrigation: On behalf of Health Minister, I beg to move:

"That a sum not exceeding rupees ten only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in

course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Health".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"That a sum not exceeding rupees ten only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Health".

Mr. Ghani-ur-Rehman Khan, MPA, please. Not present, it lapses. Nawabzada Mohsin Ali Khan please. Not present, it lapses.

Mr. Pir Muhammad Khan MPA, please!

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب! زہ پہ دیمانہ نمبر 14 کنس د پانچ روپو د کتوتی تحریک پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion is that the total grant be reduced by rupees five only. Mr. Pir Muhammad Khan MPA, please.

جناب پیر محمد خان: شکریہ جناب سپیکر صاحب۔ زہ بہ پہ شارٹ کت کنس یو دوہ درے خبرے اوکرم۔ پہ سیدو گروپ آف ہاسپتلز کنس 26 ڈاکٹرز نشہ چہ پہ ہفے کنس Specialists ہم دی۔ د ہفے طرف تہ د دوی توجہ راگرخوم چہ خان سرہ نے نوٹ کری او خصوصی توجہ ورتہ ورکری۔ دویم سپیکر صاحب، تیر کال ہم موٹو دا خبرہ چہیلے وہ چہ ہلتہ کنس یو نیورو سرجن پکار دے خکہ چہ لرے او غریزے علاقے دی او ایکسپنڈیٹونہ پکنس کیبری او ورسرہ ہفہ ما خو ایم آر آتی مشین وئیلے وو خو وزیر صحت پہ ہفہ موقع

باندے د سی تہی سکین وعدہ کرے وہ نو ہفہ سی تہی سکین د پکنیں اولگوی۔
 بل زمونہ پورن ہسپتال چہ دے جناب سپیکر صاحب، خہ چالیس یا پچاس
 بیہ ہسپتال دے او پہ ہفے کنیں ایکسرے مونہ تہ لگولے شوے دہ، لیبارٹری
 پکنیں ہم شتہ او دا دریم کال دے چہ فٹنگ پکنیں شوے دے خو تر اوسہ پورے
 ورتہ بجلی ملاؤ نہ شوہ او ترانسفارمر ورتہ ہم نشتہ۔ زما خیال دے چہ یو
 لاکھ روپیٰ خرچہ پرے ہم نہ راخی۔ زما علاقے نہ مریض ایکسرے د پارہ
 سیدو تہ راوے کیری او پہ ہفے باندے دیر لونے خرچ راخی او تکلیف ہم
 دے نو ددے سرہ بہ زہ خپل د کیتوتی تحریک واپس واخلم۔

Mr. Speaker: The honourable Minister, please.

وزیر آبپاشی و آبنوشی، خنکہ چہ پیر محمد صاحب خبرہ اوکرہ نو دا رشتیا
 خبرہ دہ چہ دیر زیاتے دے چہ صرف د ترانسفارمر پہ وجہ باندے د ایکسرے
 مشین چہ لکھونہ روپیٰ پرے لگیدلی دی، داسے پاتے دے۔ زہ دوی تہ دا تسلی
 ورکوم چہ انشاء اللہ د دے بہ مونہ زہ تر زہ بندوبست اوکرو۔ دا پرابلم
 مونہ تہ بول د واپا والو نہ دے۔ امید دے چہ داپیسے بہ خرچ شوی ہم وی
 خوزر تر زہ بہ کوشش کوؤ چہ دا ترانسفارمر ملاؤشی۔ زہ مشکوریم چہ
 دوی د کیتوتی دا تحریک واپس کرو۔

Mr. Speaker: The cut motions are lost being withdrawn. The
 question is:

"That a sum not exceeding rupees ten only, be granted to the
 Provincial Government to defray the charges that will come in
 course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of

Health".

Those who are in favour of it, may say 'Yes' and those against it, may say 'No'.

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. The demand is granted.

The honourable Minister for Irrigation, N.W.F.P., to please move his Demand No. 15.

Minister for Irrigation: Mr. Speaker Sir, I beg to move:

"That a sum not exceeding rupees sixty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Construction of Irrigation".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"That a sum not exceeding rupees sixty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Construction of Irrigation".

Mr. Ghani-ur-Rehman Khan, MPA, please. Not present, it lapses. Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA, please. Not present, it lapses. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA, please. Mr. Najmuddin Khan, MPA, please.

جناب نجم الدین، جناب سپیکر صاحب! زہ پہ دیمانہ نمبر 15 کس د تین روپو د
کیتوتی تحریک پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion moved that the total grant be reduced
by rupees three only. Mr. Najmuddin Khan, MPA, please.

جناب نجم الدین، جناب سپیکر صاحب! زہ یو دوه درے معروضات پیش
کومہ۔ دا وخت د سیلابونو دے او ما هغه بله ورخ هم د منسٹر صاحب په
نوټس کس راوستے وه چه زمونږ بعضے علاقے داسے دی چه هغه بالکل د
سیلاب په زد کس دی۔ ما د جدول ذکر کړے وو چه په جدول کس بعضے
کلی دی چه د هغه آبادی تقریباً دیرش غلوینت زره ده او هغه بالکل د اوبو د
لانده دی او د دے سیلابونو د وجے نه هغوی ته ډیره زیاته خطرہ ده۔ دویم
دغه خایونو کس چه کله Flood راشی نو په دغه ټانم کس ایریگیشن ډیپارټمنټ
خپله کارروانی شروع کړی او داسے کار کوی چه اوبه راروانے وی او په
هغه کس هغه پیسه په هغه ټانم باندے خرچ کوی۔ زما دا درخواست دے چه د
دے نه مخکس د دوی په دے باندے څه کارروانی اوکړی او دغه خایونو کس
چه کوم Flood راخی، د دے د مخکس بندوبست اوکړی۔ ایریگیشن چینل
گندیگار چه د هغه نه ډیره زیاته زمکه لانده وټه ده لیکن سخکال د هغه د
Repair هیڅ څه قسم بندوبست نه دے شوه۔ ایریگیشن چینل گندیگار ډیر غټ
چینل دے۔ زه منسٹر صاحب ته دا سپیشل درخواست کوم چه په دغه باندے
د دوی عملدرآمد اوکړی او د هغه د Repair د څه بندوبست اوکړی څکه چه
هغه خلقو ته ډیر زیات مشکلات دی۔ زه خپل کټ موشن واپس اخلم۔

جناب سپیکر، جی! یوانټس تاسو نوټ کړل؟

وزیر آبیاری و آبیاری، زہ نجہ الدین خان مشکوریم۔ انشاء اللہ چہ دا کومے خبرے دوتی اوکریے د جندول د سیلاب پہ بارہ کنہ او گندیگار چینل بارہ کنہ، زہ انشاء اللہ دوتی تہ دا تسلی ورکوم چہ مونہ بہ ہر یو کار د دوتی پہ حلقہ کنہ کوف او د دوتی پہ صلاح او پہ مشورہ بہ نے کوف۔ دا تپوس بہ فی الحال اوکرو چہ دے کنہ مونہ رخہ کولے شو؟ نو انشاء اللہ زر ترزہ بہ نے ورلہ کوف۔ دیرہ مہربانی چہ دوتی خیل کت موشن واپس واغستلو۔

Mr. Speaker: The cut motions are lost being withdrawn by the honourable Members. The question is:

"That a sum not exceeding rupees sixty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Construction of Irrigation".

Those who are in favour of it, may say 'Yes' and those against it, may say 'No'.

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. The demand is granted.

The honourable Minister for C& W, N.W.F.P, to please move his Demand No. 16.

Minister for Irrigation: On behalf of Minister for C&W, Mr. Speaker Sir, I beg to move:

"That a sum not exceeding rupees twenty only, be granted to the

Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Construction of Buildings".

Mr. Speaker: The motion before the House is:

"That a sum not exceeding rupees twenty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Construction of Buildings".

Mr. Najmuddin Khan MPA, please.

جناب نجم الدین: جناب سپیکر صاحب! زہ پہ دیمانہ نمبر 16 کس دنہ روپو د کتوتی تحریک پیش کوم۔

Mr. Speaker: The motion moved that the total grant be reduced by rupees nine only. Mr. Ghani-ur-Rehman, MPA, please. Not present, it lapses. Nawabzada Mohsin Ali Khan, MPA, please. Not present, it lapses. Mr. Pir Muhammad Khan, MPA, please.

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب! زہ بہ دا خپل کت موشن واپس کرم خو محکمے تہ د دوی ہدایت اوکری چہ د بلدیہ نگونو دا مرمتونہ چہ دوی کوی نو دا د پہ صحیح طریقہ باندے کوی او یوازے پہ وائٹ واش باندے د د Repair پیسے نہ خرچ کوی او کوم تھیکیداران چہ کار کوی، د هغه د وخت پہ وخت نگرانی ساتی چہ کار صحیح کیری او زمونہ د صوبے دا پیسہ خرابیری نہ۔

Mr. Speaker: Mr. Najmuddin Khan, MPA, please.

جناب نجم الدین، جناب سپیکر صاحب! ہفتہ بلہ ورخ بہادر خان صاحب ہم نیلی وو چہ دہ سکیمونہ منظور شوی دی نوزہ دا درخواست کومہ چہ زمونہ بعضے روہونہ دے اے پی پی نہ وتی دی۔ پہ ہفتے کس یو روہ داسے دے چہ ہفتے دیر۔ کوهستان او سوات۔ کوهستان ملاؤلو۔ دا یو پروگرام وو چہ د سیاحت د پارہ دیر موزون وو او دے طریقہ کار دا وو چہ کہ ٹھوک اترور او کالام تہ خی نو د کمرات سائہ باندے بہ ورومبے کمرات تہ خی او د کمرات علاقہ دے خلقونہ دہ لیدلے او چہ چا لیدلے دہ نو ہغوی تہ علم دے چہ دیرہ بنائستہ علاقہ دہ او پہ ہفتے کس کہ چرتہ دوی د ہفتے د روہونو بندوبست اوکری او د سیاحت د پارہ د ہفتے پروگرام اوکری نو انشاء اللہ تعالیٰ۔ او دغہ روہ ورتہ جو رشی نو د خلقو یو روہ بہ جو رشی۔ دویمہ خبرہ دا دہ چہ بعضے روہونہ داسے ہم دی چہ پہ ہفتے کس تہیکیدارانو کار کرے دے او پہ ہفتے د تہیکیدارانو Liabilities دی، ہفتہ روہونہ سخکال دے پی پی نہ وتی دی او On going schemes دی لکہ گوالدنی روہ دے، دوک درہ روہ، پخپلہ دغہ دیر۔ کوهستان، سوات۔ کوهستان روہ دے، دوی پہ دے راروانہ اے پی پی کس ہفتے لہ یوہ پیسہ ہم نہ دہ اینودلے او پہ ہفتہ وجہ باندے ہفتہ تہیکیداران پریس کانفرنسونہ کوی او مونہ دوہ درے خلہ پہ دے اسمبلی کس۔ او ہغوی چہ ہفتہ خپلہ کومہ مزدوری کرے دہ، ہفتہ ہم ورتہ نہ ملاؤیری۔ زہ دا وایم چہ پہ یو یو خانے باندے کم از کم پہ یو روہ باندے پہ کروہونو روپی لکیدلی دی او ہفتہ کار نے کال یا دوہ کالہ بند شی نو ہفتہ کومے پیسے چہ لکیدلی دی، ہفتہ ضائع کیری۔ زما دا ہم درخواست دے چہ د

دغه تههیکیدارانو دا Liabilities د هم ورکړی او ورسره د دغه روډونو د پاره د هم څه بندوبست اوکړی، خصوصاً د دے سوات-کوہستان او دیر-کوہستان د پاره- دا د سیاحت د پاره دیر اہم پروگرام دے او د دے بندوبست د اوکړے شی- دیرہ مہربانی- زه خپل کټ موشن واپس اخلم-

جناب سپیکر: جی!

وزیر آبپاشی و آبنوشی: جناب سپیکر صاحب! نجم الدین صاحب چه څنگه اوفرمانیل چه Repair، د سوات-کوہستان او دیر-کوہستان روډ Under construction وو او On going کټ پیسے نه دی ساتلی شوی- لکه څنگه چه تاسو ته پته ده، دا حالات داسے دی چه پیسے هر څنگه راخی خو د حکومت کوشش دا دے چه دا کوټے غریزے علاقے دی، چه هغه ته زیات نه زیاته توجه ورکړے شی- زه دوی له تسلی ورکوم چه د دوی څومره خبرے چه دی، زه به انشاء الله Concerned Secretaries ته واستوم چه هر څه کیدے شی، مونږ به خامخا کوو او زه مشکوریم چه دوی دا کټ موشن واپس واغستلو-

Mr. Speaker: All the cut motions are lost being withdrawn by the honourable Members. The question is:

"That a sum not exceeding rupees twenty only, be granted to the Provincial Government to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 30th June, 1997 in respect of Construction of Buildings".

Those who are in favour of it, may say 'Yes' and those against

it, may say 'No'.

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. The Demand is granted.

جناب سپیکر: فرید خان! تاسو څه خبره کوله نو اوس خبره اوکړئ۔

وزیر خوراک و زراعت: جناب سپیکر صاحب! د خبرے کولو په وخت تاسو مونږ پریردئ نه او بیا هغه خبره زمونږ نه هیره وی خو اوس به زه یوه بله خبره اوکړمه د مطلب۔

جناب سپیکر: بله خبره که کوئ نو هغه بیا روستو اوکړئ، بیا زه میان صاحب ته فلور ورکوم۔

وزیر خوراک و زراعت: د میان صاحب په حوالے سره خو خبره کوم۔

جناب سپیکر: نه، نو افتخار میان صاحب چرته لارو؟ هغوی خو نشته۔

وزیر خوراک و زراعت: که د چا په ذریعه باندے کورته ورته سوال جواب لیرلے شی او راغوارئ نې نو بیله خبره ده۔ (تفہم)

جناب احمد حسن خان: دوی خو ډیر خفه معلومیري۔ ډیر دوستان نشته دے، مسټر سپیکر۔

وزیر خوراک و زراعت: جناب سپیکر صاحب! زمونږه د پریس روڼږه چه لږ ساعت مخکښ هغوی د اسمبلی د کاروانی نه بائیکات کړے وو او بهر وتی وو نو مونږه او تاسو ته پته ده چه موجوده حکومت او د اسمبلی دا ممبران د پریس روڼږه او دے رپورټنک ته څومره اهمیت ورکوی ځکه چه بغیر د پریس خو زمونږ آواز نشته دے او د خلقو او زمونږ په مینځ کښ دا رابطه ده۔ هغوی بهر بائیکات کړے وو نو چه زه ورغلم نو د هغوی جائزه مطالبه ده چه

پہ اسلام آباد کینیڈا مشرق بیورو، چیف ہمایون فر نیولے شوے دے۔ مونر تہ پتہ نشہ، صوبائی حکومت دے نہ ہم نہ دے خبر۔ دھغوی دیمانہ دا دے چہ دا بلا جواز نیولے شوے دے او دے د رہا کرے شی۔ مونر وایو چہ مونر تہ خو پتہ نشہ، مونر بہ د مرکزی حکومت سرہ رابطہ کوؤ او ایڈوانزر صاحب یا منسٹر صاحب کوم چہ د انفارمیشن ڈیپارٹمنٹ وی، دھغوی سرہ بہ ہم رابطہ کوؤ۔ کوشش بہ دا کوؤ چہ ہغوی تہ مونر دا خبرہ اوکرو چہ کہ د ہغہ خلاف غہ الزام وی یا غہ د قانون خلاف ورزی نے کرے وی نو عدالتونہ شتہ او قانون شتہ دے، دھغے مطابق دھغوی سرہ سلوک اوشی۔ د دوی دا دیمانہ چہ کوم دے، دا جائز دے او کہ غہ داسے اقدام نے نہ وی کرے نو ہغہ د رہا کرے شی۔ مونر پہ دے سلسلہ کینیڈا سیشن ختم کیدو نہ پس مرکزی حکومت سرہ انشاء اللہ رابطہ کوؤ۔ زہ دوی لہ تسلی ورکومہ او ما ورلہ ورکے ہم دہ او زہ ڈیر مشکوریم د ہغہ رونرو چہ زمونر پہ دے تسلی باندے ہغوی یقین اوکرو او خپل بانیکاٹ نے ختم کرو او دلته راغلل۔ زہ یو حل بیا دھغوی شکریہ ادا کومہ او دا تسلی ورکوم چہ کہ دا گرفتاری بلا جواز یا غیر قانونی وی نو انشاء اللہ ہغہ بہ رہا کرے شی۔ ڈیرہ مہربانی۔

جناب سپیکر: میاں افتخار حسین صاحب۔

میاں افتخار حسین: بس سپیکر صاحب، زہ ستاسو ڈیر مشکوریم او ما ہم دغہ رنگہ مسئلہ اوچتولہ۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: ما تاسو مخکین ہم کال کری وی خو تاسو نہ وی جی۔

میاں افتخار حسین: تھیک شوہ جی، ڈیرہ مہربانی۔ وزیر صاحب چہ کوم

Assurance ورکرو او ہغوی سرہ نے خبرے ہم کری دی، ہغوی مطمئن ہم

دی۔ د پریس د ملگرو خپل یونین دے نو په دے مسئلہ کښ پکاردا دی چه هغوی په اعتماد کښ واغستلے شی او د دے کیس وضاحت د اوشی خکه چه هغه سرے گرفتار شوه دے په یو نامعلومه وجه، نو دوی سره دا تشویش دے۔ تهیک ده چه یو غلط کار بعضے وخت اوشی او د هغه گرفتاری، دا څه خبره نه ده خو بهرحال د هغوی سره دا ویره ده چه تر اوسه پورے کیس واضحه نه دے۔ کیس د واضحه شی او مشاهد حسین دوی ته په اسلام آباد کښ Surety ورکړے وه خو د هغه هم تر اوسه پورے څه واضحه شکل ښکاره نه شو۔ زمونږ د پریس دے ملگرو ته دلته وزیر صاحب چه کومه Surety ورکړه، په هغه باندے هغوی مطمئننه هم دی او دا ورته وایو چه مونږ د دوی سره یو او زر تر زره د وضاحت اوشی چه دوی نور هم مطمئن شی۔ ډیره مهربانی او شکریه۔

جناب سپیکر، نجم الدین خان! تاسو پاڅیدلے وی نو تاسو خبره اوکړی۔

جناب نجم الدین، زه هم په دغه سلسله کښ خبره کومه۔ د جمهوریت د پاره د پریس آزادی ډیره ضروری ده۔ دا همایون فر چه کوم دے دا۔۔۔۔

وزیر خوراک و زراعت، هغه مسئله حل شوه ده او هغوی واپس راغلی دی۔

جناب سپیکر، هغه مخکښ په پوائنټ آف آرډر باندے پاڅیدلے وو او هغه د خپله خبره اوکړی۔

جناب نجم الدین، همایون فرد مشرق بیورو چیف دے په اسلام آباد کښ او هیڅ څه داسے وجه حکومت تر اوسه پورے دوی ته نه ده ښودلے چه مونږ په دے جرم کښ نیولے دے، صرف په اخبار کښ به څه دغه راغلی وی او د هغه د وجه نه زما دا خیال دے چه دوی په اخبار د پریشر اچولو د پاره که څه

طریقہ کرے وی نو مونرہ درخواست کوف دے صوبائی حکومت ته چه دوی مرکزی حکومت ته خواست اوکری چه دغه کسان آزاد کرے شی ولے چه پریس والا سیا به بیا هم دهرتال کوشش کوی او بله ورخ به هم کوی نو ددے زر تر زره بندوبست کول پکار دی۔

جناب سپیکر، ہمایوں سیف اللہ خان۔

جناب ہمایوں سیف اللہ خان، جناب سپیکر صاحب! وزیر صاحب نے ابھی کہا کہ اگر وہ بے گناہ ہونے، میں اتنا پوچھنا چاہوں گا کہ اگر ایک بے گناہ آدمی کو پکڑا گیا ہے اور اس کو جو Mental torture ہوگئی ہے اور ان کو جو تکلیف پہنچ چکی ہے اس کا کون ذمہ دار ہے؟ بے گناہ لوگوں کو کیوں پکڑتے ہیں؟ اس نے یہ بتایا کہ اگر وہ بے گناہ ہے، تو اس غریب کو جو Mental torture ہوگئی اور جو اس کو تکلیف ہوئی ہے، اس کا کون ذمہ دار ہے جی؟

جناب سپیکر، بتول ممبران صاحبان غوک چه په دے اظهار خیال کوی، هغوی د اوکری نو بیا د ورله حکومت جواب ورکری۔ اوس هم د پروسیجر لہ دغه غوندے اوشو۔ د فرید خان ډیره تلوار وه نو مخکنیں نه ئے جواب ورکرو۔ پکار ده چه بتول خبره اوکری نو بیا حکومت، او زیات دغه ئے دا دے چه انفارمیشن منسٹر چه چا سره د انفارمیشن عده ده، هغه د ددے خبرے جواب ورکری۔ دا قصه خود هغوی د طرف نه اوچته شوے ده۔ بحرکیف زما په هغه باندے غه اعتراض نشته ولے چه د گورنمنٹ غومره وزراء چه دی نو د هغه صاحبانو هم یو شان Responsibility ده۔ احمد حسن خان!

جناب احمد حسن خان، جناب سپیکر! ستاسو ډیره زیاته شکریه۔ د خپل رور همایوں سیف اللہ خان د جذباتو سره اتفاق کوم او دا وایم چه احترام انسانیت

زمنونہ بنیادی فلسفہ او اصول دی۔ د پریس سرہ تعلق لرونکی دوستان چہ کوم دی نو دا ډیر د حساس طبیعت خلق دی۔ روستو کہ ورتہ هر غومره د زخم او د درد سرے کوشش اوکری چہ مداوا اوشی خو چہ کوم هغوی ته هغه Mental torture رسیدلے وی، هغه نه شی پورلا کیدے۔ رشتیا خبره دا ده چہ هغه بله ورخ دلته په پینور کین چہ کومه واقعہ شوے وه، د هغه په جواب باندے زه هم د خپل رور بشیر بلورخان د جواب نه مطمئن نه ووم خو چونکه هغه خبره په هغه وخت کین داسے اوشوه چہ زمنونہ مقصد د اصلاح طرف ته د تلو وی نو چہ چرته یوه غلطه خبره اوشی، د هغه نشاندهی اوکری شی او د هغه پس پرده سیاسی عزائم یا سیاسی فاندے اغسل نه دی پکار۔ زما دا یقین دے لکه غنګه چہ بشیر خان په هغه ورخ باندے فرمائیلے وو چہ په دے کین به یوه انکوائری کمیٹی مقرریری او هغه وخت چونکه On the floor of the House د هغوی جواب وو نو د هغه انکوائری چہ کومه مقررشی نو د هغه د جواب نه به هم مونږه خبر شو۔ نو زمنونہ هم صرف عرض دا دے چہ د دوی سره په دے کین شریک شو او د دوی ته چہ کوم ذهنی کوفت یا زیاتے رسیدلے وی چہ په هغه کین ورسره د خپلو جذباتو اظهار اوکرو۔

Mr. Speaker: Haji Adeel Sahib, on point of order.

حاجی محمد عدیل: جناب سپیکر! ہمایون فر ہمارے دوست ہیں، یہاں پشاور میں کافی عرصہ وہ مشرق میں رہ چکے ہیں۔ میں تو یہ سمجھتا ہوں کہ یہ بات کہ اگر وہ بے قصور ہیں تو ان کے اس قصور کا ازالہ کیا جائے۔ میری تو یہ رائے ہے کہ اگر اس ملک میں کوئی آدمی قصور وار بھی ہو تو ملک کے قانون کے تحت یہ ہے کہ اس کو گرفتار کیا جائے اور پھر اس کو

چوبیس گھنٹوں کے اندر عدالت کے سامنے پیش کیا جائے اور پھر عدالت کی مرضی ہے کہ اس کو جوڈیشل ریٹائنڈ دیتے ہیں یا پولیس Custody میں دیتے ہیں۔ تو پہلی بات یہ ہے کہ اگر وہ قصور وار بھی ہیں کسی وجہ سے، مجھے یہ یقین ہے کہ وہ قصور وار نہیں ہوں گے۔ تو میری یہ استدعا ہے کہ ہمارے وزراء مرکز سے یہ بات ضرور کریں کہ سیاسی شخص ہو یا عام شخص ہو یا صحافی ہو، اگر وہ قصور وار بھی ہو تو اس کے ساتھ قانون کے مطابق رویہ اختیار کریں۔ یہ نہیں ہے کہ ان کو اغوا کر لیا جائے اور ان کے لواحقین گھومتے پھریں کہ وہ کہاں ہیں، صرف یہ بات کرنی تھی۔ ٹکریہ۔

Mr. Speaker: Any other point of order pertaining to this very point?

Voices: No.

Mr. Speaker: No. The honourable Minister.

وزیر خوراک: جناب سپیکر! دے تولو نہ مخکین خود دے خبرے زہ وضاحت کومہ چہ دے مسئلے کین ما شخہ تادی نہ وہ کرے چونکہ د پریس گیلری ملکرو بائیکاٹ اوکرو نو ستاسو تولو د ہدایاتو مطابق چہ ہغوی د واپس راوستے شی، د حکومت یو منسٹر د ورپے ورشی، رضا د نے کری او پہ دے خبرہ د ورلہ تسلی ورکری، نو زہ ستاسو د ہدایاتو مطابق ہلتہ لارمہ، ہغوی مارضا کرل او رامے وستل۔ نو پکاردا وو چہ ہغہ وخت کین پاسیدلے وے او ما دا خبرہ کرے وے خو ما د اسمبلی پہ پروسیجر کین، چہ کوم تاسو پہ ہغے روان وئی، پہ ہغے کین د Interference نہ کولو د پارہ زہ کیناستم او صبرے اوکرو او پہ دے اسمبلی کین زما ہومرہ صبر کونکے منسٹر خو بل نشہ۔ (تہتے) یو گہنتہ ما دے خبرے تہ صبر اوکرو۔ اوس پہ دے باندے د

حکومت موکھ راغلے دے او بہہ تلیز شو، واضح شو، مہراں ساہبان شو، پریس د ملگرو سرہ د خپلے رابطے د پارہ ہر پر سچے گوشاں گویا گویا بیہ خبرہ دہ چہ دے ملگرو سرہ نے داتے خوشگوار تعلقات کنی۔ پو دتے مسئلہ کنی چہ د حکومت کومہ ذمہ واری دہ، ہفتہ ما تاسو تہ بیان کنج شو۔ پکتنی یو ورکو تے غونڈے سیاسی خبرہ راغلہ، مہا یون سبب اللہ صاحب او نجم الدین صاحب تہ دا خبرہ کومہ چہ مونہہ دے دے مياشتو کنی مياشتو د ہفتے زرو روایاتو نہ د وتلو کوشش کوؤ۔ زہ پخپلہ وزیر ہم اونن پہ اسپین کنی ولاری مہ۔ زہ خپلہ خبرہ کومہ، زہ نے پہ تحریک نجات کنی پہ یو کنی کنی اونیولم او پہ دفعہ 506 کنی زہ یو مياشت لہ جیل تہ لارہہ او چہ ملتہ ما ضمانت اوکرو نو زہ لہ پہ جیل کنی وومہ چہ جیل تہ ما پسے بل نو تے راغے چہ دوہ کالہ ورائندے تا پہ چوک یادگار کنی یوہ جلسہ کرے وہ او زہ نے پہ ہفتے کنی درے مياشتے نور ہم پہ جیل کنی اوساتلم۔ تاسو یقین اوکرتی چہ زہ پہ امریکہ کنی پہ دورہ باندے ووم او پہ گورنمنٹ کنی یوہ واقعہ شوے وہ نو زہ نے پہ ہفتے کنی درے مياشتے نور اوساتلم۔ یولس کیسونہ نے راباندے جور کرے وو۔ کوم کنی چہ بہ زما ضمانت کیدو او ما بہ د دروغو پہ کیسونو کنی ضمانت کولو، نو زہ درتہ دا وایہ جناب سپیکر صاحب، دے وخت پہ دے ملک باندے تیر شوے دے۔ پاکستان کنی دا قانون وو چہ دقومی اسمبلی او د صوبائی اسمبلی ممبر چہ کلہ Assembly in Session وی نو پنخلس ورخے مخکین او پنخلس ورخے وروستو نہ شی گرفتارولے۔ ہفتے وخت کنی حکومت قائد حزب اختلاف، خان عبدالولی خان گرفتار کول غوبنٹل نو ہغوی پہ آئین کنی ترمیم اوکرو او یو آر دیننس نے جاری کرو

او ولی خان نے In Session، د اسمبلیٰ پہ دوران کسب اونیلو او درے کالہ د حیدر آباد جیل کسب وو او آخر کسب پتہ اولگیدہ چہ پہ ہفہ باندے کیس نہ جوریری۔ حکومت وئیل چہ زمونر کیس۔ داسے وخت پہ دے ملک باندے تیر شوے دے۔ دا خبرہ رشتیا دہ او د دوی تشویش پہ خانے دے۔ د دوی سرہ چہ کوم خوف دے، نن شکر دے چہ د دوی جمہوری حس، انسانی حس د انسان کلہ کلہ بیداریری خو وخت پرے تیر وی، زہ نن پہ دے ہم ڊیر خوشحالہ یمہ چہ کوم حس د دوی نن بیدار شوے دے، د دوی د پارہ بہ مونر۔ دا یوہ خوشگوارہ تبدیلی دہ۔ دا زہ دوی لہ طعنہ نہ ورکومہ بلکہ دوی تہ شاباس وایم چہ د قوم پہ مفادو کسب د دوی جذبہ راوچتہ شوہ۔ دا ورلہ تسلی ورکوم چہ ستاسو دا نیکہ جذبہ چہ کومہ دہ، دوی تہ ستاسو د تسلی او مرستے ہم ضرورت دے او ستاسو دا تعاون کہ راسرہ وی نو انشاء اللہ مونر بہ دا خبرہ مرکزی حکومت سرہ ہم اوچتوو او دے کسب زما یقین دے چہ ورخ نیمہ کسب بہ ہفہ خلاص شوے ہم وی خو مونر د دے واقعے نہ، دا د اسلام آباد واقعہ دہ او ما ڊیر پہ آسانی سرہ دا وئیلی شو چہ چونکہ زمونر پہ صوبہ کسب دا واقعہ نہ دہ شوے نو د صوبائی حکومت د ہفے سرہ ہیخ تعلق نشتہ۔ خبرے لہ جواز نہ جوروؤ۔ مونر پریکٹیکل خلق یو او مونر عملی خلق یو۔ مونر د عقیدے خلق یو او مونر دنن د پارہ نہ مونر دیتول۔ سیاست کسب چہ خہ خبرہ کوفصبا۔ نن پہ پاکستان کسب داسے قانونونہ جوریری چہ د ہفے اثر بہ پہ راتلونکی وخت کسب پہ دے قوم باندے وی نو مونر حکومتی او د دے کرسو مفاداتو تہ نہ گورو او زمونر دا کوشش دے چہ داسے ترمیم او نہ شی او داسے قانون درانہ شی، زہ د او وایمہ چہ یو وکیل دے او پہ پاکستان

کئیں نے درے کالہ پریکٹس نہ وی او د چا کیس نہ شی کولے او بیا صبا د مونر د حکومت نہ بہر شو او ہفہ د زما پہ مری کئیں ہارشی۔ زہ دوی لہ دا تسلی ورکومہ کہ چرے دے مسئلے کئیں غہ ہم داسے نورے واقعے پینے شوے یا راغلی نو مونر بہ د جمہوریت، د شرافت، د قانون، د حکمرانی او د عدالت د احترام، د دے تولو خیال بہ ساتو۔ د صحافیانو د پارہ د تولو نہ اول جد و جد مونر کرے دے۔ دلہ کئیں اخبارونہ بند شوی دی، کہ پہ ریکارڈ سرہ او پہ تاریخ سرہ تاسو ما تہ وایی نو د بہتو صاحب پہ حکومت کئیں دوویشٹ اخبارونہ او غوارلس رسالے بند وے او د ہفے د پارہ پہ چوک یادگار کئیں جلسے کیدے۔ د 'زندگی' رسالے غوندے رسالے د پارہ ولی خان تقریر کولو او وئیل نے چہ زما د دے خبرے سرہ اتفاق نشٹہ چہ زندگی رسالہ پخپلہ رسالہ کئیں غہ لیککی خو زما دے خبرے سرہ اتفاق دے چہ زندگی رسالے تہ د لیکلو حق شتہ۔ مونر د حکومت د طرف نہ صحافیانو تہ گارنتی ورکوف چہ ستاسو دا حق بہ حکومت نہ سلب کوی۔ یوخل بیا دوی لہ تسلی ورکوم چہ دے کئیں زمونرہ تاسو سرہ مکملہ مرستہ دہ او انکواتری بہ کوف او کہ غہ زیاتے ورسرہ شوے وی نو د ہفے ازالہ بہ کوف۔

جناب احمد حسن خان، جناب سپیکر! زما دا Request دے چہ دوی لہ تاسو نور بتام ہم ورکریے وے چہ دوی خپل سیاسی سوچ او فلسفہ بیان کرے وے او زمونرہ تعلق لرونکی کوم پوائنٹ چہ وونو ہفہ — نو کہ یوہ گھنٹہ ورلہ نور بتام ورکریے چہ دا زرہ نے سپک شی او چہ بیا دا نہ وائی خک کہ چہ زما پہ خپل خیال دہ اوس دا ارادہ کرے دہ چہ کومے زمونرہ ہفہ غلطیانے چہ دہ تہ پہ مینڈیٹ کئیں ملاؤ دی، پہ ہفے بہ عمل کوی۔

Mr. Speaker: The sitting is adjourned and we will re-assemble for the second sitting at quarter to twelve. Thank you very much.

(اسمبلی کا اجلاس پونے بارہ بجے دوپہر تک کیلئے ملتوی ہو گیا۔)

(دوسری نشست کی کارروائی کا آغاز تلاوت کلام پاک اور اس کے ترجمہ سے ہوا)

(جناب سپیکر، ہدایت اللہ چمکنی مسند صدارت پر متمکن ہوئے۔)

Mr. Speaker: The Honourable Minister for Law & Parliamentary Affairs, N.W.F.P. to please lay the Authenticated Schedule of Expenditure for the year 1996-1997 regarding Supplementary Budget on the table of the House on behalf of Minister for Finance, N.W.F.P. Honourable Minister for Law & Parliamentary Affairs, on behalf of Minister for Finance, please.

Mr. Bashir Ahmad Bilour (Minster for Law & Parliamentary Affair): Thank you. Mr. Speaker Sir, on behalf of Chief Minister in his capacity of Finance Minister, I beg to lay before the House the Schedule of authorized Supplementary Expenditure for the financial year 1996-97.

Mr. Speaker: It stands laid.

آئرپیل ممبرز، نور پہ ایجنڈا باندھے شہ نشہ خو

If you got any point of order or any sort of problem you got, so please one by one you can raise that.

جناب عاشق رضا سواتی، پوائنٹ آف آرڈر، سر۔ مہربانی۔ سپیکر صاحب! یہ

ورومے ورخ مونر دے ایوان کین درخواست کرے وو چه هغه ژوبل شوی خلق او کوم چه په حق رسیدلی وو، د هغوی د پاره مودعا کرے وه او بیا پرون وزیر اعلیٰ صاحب به نفس نفیس هغه علاقے ته تله وو۔ هغوی هلته د متاثره خلقو د پاره مالی امداد هم ورکړو۔ میان ولی الرحمن صاحب او وجیهه الزمان خان صاحب هم هلته تلی وو، نوزه د هغه خپلو رونیرو کوم چه په هغه علاقے کین متاثره شوی دی، د طرف نه ستاسو په وساطت سره د وزیر اعلیٰ صاحب شکریه ادا کومه او امید لرم چه آئنده به هم زمونږ په خبره باندے دغسے عمل کیری۔ مهربانی او شکریه۔

جناب عبدالسبحان خان: سپیکر صاحب! مشکوریم۔ هغه بله ورخ احمد حسن خان د 1973 په حواله باندے د این ایف سی ایوارڈ متعلق زما په خیال د غلط بیانی نه کار اغستے وو او د این ایف سی ایوارڈ کریدت ئے مرحوم بهتو صاحب له ورکولو۔ زه بخښنه غواړم او دا منم چه څنگه مقننه، عدلیه او انتظامیه درے ستون دی نو صحافت هم څلورم ستون دے او د هغه متعلق چه د هغوی کوم جذبات او احساسات دی، د هغه متعلق زمونږ انفارمیشن منسٹر صاحب وختی د هغوی په حمایت کین او د هغوی د جذباتو د رسولو متعلق هم خبرے اوکړے او د تیر حکومت د فسطائیت خلاف په ایجی تیشن کین د هغوی د کردار هم ستاینه کوو چه مونږ سره څنگ په څنگ په هغه کین __ بلکه د تاریخ په هر مور کین د صحافت خان له یو کردار دے، ما د ریکارڈ د درست کیدو د پاره او وئیل چه این ایف سی ایوارڈ د میان نواز شریف د حکومت یو زرینه کارنامه ده او د دے کریدت مرحوم بهتو صاحب یا د هغوی حکومت ته ځکه نه خی چه 1973 کین هغه آئین چه په هغه باندے د ټولو مختلفو پارټو،

پپلز پارٹی، مسلم لیگ، عوامی نیشنل پارٹی، جے یو آئی لیڈرانو دستخط کرے وو۔ بیا ہفہ کومہ وجہ وہ چہ د 1973 نہ تر 1977 پورے او سرہ ددے چہ پہ ہفہ کین تر 1997 پورے سات Amendments متواتر اوشو، ہفہ کوم Hurdles وو چہ د این ایف سی ایوارڈ یا دسی سی آئی میتنگ راغوبتے نہ شو؟ بیا پہ 1988 کین وزیر قانون صاحب بہ فرمائیل چہ دا یو پنڈورا بکس دے، دا یو تاریک غار دے او ددے نہ سر اوچتول پکارنہ دی۔ 1988 نہ بیا تر 1990 پورے پہ ہفہ باندے این ایف سی ایوارڈ ورنکرے شو۔ دا د میاں نواز شریف یوہ عظیمہ کارنامہ وہ چہ د اوبو د تقسیم، د این ایف سی ایوارڈ او د مشترکہ مفادات کونسل اجلاس د فیصلو مطابق اوشولو۔ ما ہفہ بلہ ورخ ہم وئیلی وو چہ د صوبے د حقوق د پارہ خان عبدالولی خان او د ہفہ پارٹی چہ کوم جد و جہد کوف، ہفہ میاں نواز شریف د این ایف سی ایوارڈ او د صوبے د حقوق پہ شکل کین تسلیم کرو۔ پہ ہفہ وجہ باندے نن د عوامی نیشنل پارٹی رہبر، بیگم صاحبہ او د ہغوی ملگری د میاں نواز پہ قیادت کین۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: تاسو تہ یو عرض کوم چہ چونکہ پہ ہاؤس کین لہہ غوندے گلہ وہ چہ مونہ تہ یتام نہ دے ملاؤ شوے نو Strictly speaking for the record د پوائنٹ آف آرڈر نہ بغیر سخہ لارہ نشہ چہ تاسو پرے خبرہ اوکری، خو سخہ Limited خبرہ اوکری۔ دا پہ رولز کین ہم د پوائنٹ آف آرڈر پہ Definition کین بالکل نہ راخی۔ نو دومرہ مہربانی بہ کوئی چہ بتولو ممبرانو تہ یتام ملاؤ شی۔ پہ پوائنٹ آف آرڈر باندے د دومرہ لوئے Speech کولو کوشش مہ کوئی۔

جناب عبدالسبحان خان: تہیک شوہ جی۔ یو منت۔۔۔۔۔

جناب سپیکر، یو مہربانی بلہ اوکری چہ یو بل Address کوئی مہ۔ د چا نوم مہ
 اخلئی۔ بیا Personal explanation او دا Explanation او ہغہ Explanation
 نو دا ہم لہر Avoid کوئی۔ جنرل خبرے کوئی او خپل موقف بیانوی، نو دا بہ لہر
 بہتر وی۔ تھینک یو۔

جناب عبدالسبحان خان، نو ما وتیل چہ د سیاست او د صحافت د چولی دامر۔
 ملگرتیا دہ۔ پہ 'مشرق' اخبار کتب خود ہغوی بیان راغلے وو خو ما د ریکارڈ
 د درستگی د پارہ چہ کوم گزارش کرے وو، نو ہغہ نہ وو راغلے۔ د ہغوی نا
 د رورولی د گلے پہ شکل باندے دا ہم راتل پکار وو۔ کوم Statement چہ ہ
 ورکریے وو نو زما دا یقین دے چہ انشاء اللہ صبا بہ پریس کتب د دے خبر۔
 وضاحت راشی۔ زہ ستاسو دیرہ شکر یہ ادا کوم جی۔ تھینک یو، سر۔

جناب محمد اورنگزیب خان، جناب سپیکر! آپ کا شکریہ کہ سترہ دن کے اجلاس میں مجھے
 صرف ایک منٹ کا وقت دیا گیا تھا اور آج جو واقعہ پیش آیا ہے، جب ہم کوہاٹ سے آئے
 ہیں تو کوتل کے مقام پر وہ "غاضے" جسے کہتے ہیں، سرنگ، خدا کرے کہ بن جائے انشا
 اللہ۔ میں نے پہلے بھی تحریکوں یا توجہ دلاؤ نوٹس کے ذریعے عرض کی تھی لیکن اس وقت
 کی حکومت نے اس پر کوئی خاص توجہ نہیں دی۔ میں اس وقت کی حکومت سے یہ جو پارچہ
 وزراء صاحبان بیٹھے ہیں، ان سے درخواست کرتا ہوں کہ اگر وہاں پر کوئی بھی بڑا ٹرک یا
 ٹریلر یا بڑی گاڑی خراب ہو جائے تو دس دس گھنٹے ٹریفک رک جاتی ہے اور کئی دفعہ ایسا
 بھی ہوا ہے کہ اگر ایک مریض آ رہا ہے، بنوں سے یا ڈی آئی خان سے یا کوہاٹ سے، تو ایسا
 بھی ہوا ہے کہ دو عورتیں تو فوت ہوئی ہیں اس میں اور ایک آدمی جو کہ مریض تھا، آ رہا
 تھا، ٹریفک میں پھنس گیا اور چودہ گھنٹے کے بعد وہ ٹریفک کھل گئی۔ آج پھر ٹرک
 خراب کھڑا تھا، بڑا ٹریلر 24 wheeler، تو میری Request ہے وزراء صاحبان سے کہ فوری

طور پر کسی کرین کا بندوبست کیا جائے تاکہ وہ ہر وقت وہاں پر کھڑی رہے تاکہ جو بھی گاڑی خراب ہو، کرین اسے اٹھا کر ایک سائڈ پر رکھ دے اور ٹریفک کھل جائے۔ تو میری یہ Request تھی حکومت سے اور وزراء صاحبان سے اور آپ کا بھی شکریہ جناب۔ والسلام۔

جناب بشیر احمد بلور (وزیر قانون و پارلیمانی امور): اورنگزیب خان چہ کومہ خبرہ اوکپہ نو دا خو دوی تہ پتہ دہ چہ د خدانے پہ فضل دے حکومت د کوتل تینل د پارہ پیسے مختص کرے دی او جاپان تہ تے تھیکہ ہم ملاؤ شوے دہ نو انشاء اللہ ہم دے کال کنس بہ دے باندے کار شروع شی۔ دوی چہ کومہ د کرین خبرہ کوی نو مونر بہ Concerned Authority سرہ خبرہ اوکپہ کہ Posibility وی نو انشاء اللہ یو کرین بہ ہم دغلته موجود وی۔

Mr. Speaker: The sitting is adjourned. You got -----

جناب رضا خان: جناب سپیکر صاحب! شکریہ۔ جناب سپیکر صاحب! زما مطالبہ دہ چہ زما د حلقے پہ گمبٹ کلی کنس غوارلس کالہ اوشو چہ آر ایچ سی جو رہ دہ، کار پکنس شروع دے خو لیدی ڈاکٹرہ پکنس تر اوسہ پورے نشتہ۔ مردہ خانہ پکنس جو رہ دہ خو پہ ہغے کنس پوست ماریم نہ کیری۔ پہ ہغے باندے لویہ علاقہ دہ او ورسرہ گیر چاپیرہ بانڈے دی۔ نو مہربانی د اوکپی چہ ہغے تہ لیدی ڈاکٹرہ ہم راشی او ہغے کنس د پوست ماریم پروگرام شروع شی۔

جناب سپیکر، منسٹر فار ہیلتھ، پیلز۔ ڈاسٹاسو بارہ کنس خبرہ اوشوہ نو تاسو مہربانی اوکری او پہ خپل سیٹ باندے کینٹی او جواب ورکری۔ ہغوی دا او ویل چہ غوارلس کالہ کیری زمونر پہ حلقہ کنس ہسپتال جو رہ شوے دے او پہ ہغے کنس نہ ڈاکٹرہ شتہ او نہ پکنس بل خہ شتہ۔ د دے متعلق تاسو ہغوی لہ تسلی

ورکری چہ ہغوی درشی او تاسو سرہ پرے خبرہ اوکری۔

جناب ثناء اللہ میاں خیل (وزیر صحت)، جناب سپیکر! اس قسم کے جو سوال ہیں یا ضروری باتیں ہیں چونکہ الہامی طاقت تو ہمارے پاس ہے نہیں کہ مجھے پتہ ہو کہ کہاں پر کب سے لیڈی ڈاکٹر نہیں ہے لیکن میں ان کو یہ یقین دلانا چاہتا ہوں کہ یہاں آئیں اور اس مسئلے پر مجھ سے بات کریں تو انشاء اللہ ان کے جو مسائل ہیں اس ڈیپارٹمنٹ کے متعلق، کم از کم یہ چونکہ صحت سے تعلق رکھتا ہے تو اس کا انشاء اللہ ہم ضرور فوری حل نکالیں گے۔

جناب سپیکر: تھیک شوہ جی۔

جناب افتخار الدین: د موقعے نہ بہ فائدہ واخلو۔ یو غو ورخے مخکین زمونر بہ کرک دسترکت کین پہ ہانی وے باندے ہاکہ اچولے شوے وہ حالانکہ پولیس ورسرہ پہ پنخلسو شلو قدمو کین موجود وو نو کہ دا حال وی نو زمونر د شریفو خلقو زندگی بہ دیرہ گرانہ شی۔ پہ دے د لازمی غہ غور اوشی۔

جناب فرید خان طوفان (وزیر خوراک): جناب سپیکر صاحب! ----

جناب سپیکر: لاء منسٹر صاحب بہ نے جواب ورکری۔

وزیر خوراک: لاء منسٹر صاحب خو بہ ورتہ جواب ورکری خودوی اوونیل

چہ زمونر کرک دسترکت کین، چونکہ دے د کرک دسترکت دے نہ نو۔ ----

جناب افتخار الدین: جناب سپیکر صاحب! ما دا نہ دی وئیلی چہ زمونر کرک

دسترکت کین، ما دا وئیلی دی چہ یو غو ورخے ورائدے پہ کرک دسترکت

کین پہ کرکے مقام باندے یوہ دیرہ سنگینہ واقعہ شوے دہ۔

جناب سپیکر: دا د صوبے ایم پی اے دے، د ہر خائے د پارہ خبرہ ۱۰ شی۔

منسٹر یوازے۔ کہ تاسو د صوبے وزیر یی نو دے ہم، هر یو ممبر د صوبے ایم پی اے دے۔ (تالیاں)

وزیر قانون و پارلیمانی امور: خٹک صاحب چه کومه خبره اوکړله او د حکومت توجه ئے دے طرف راوگرزوله، زه ورله تسلی ورکوم چه انشاء الله حکومت به کوشش کوی چه داسے واقعه دے بیا پيسنه نه شی۔

جناب غفور خان جدون: جناب سپیکر صاحب! یو خبره عرض کوم - ډیره ضروری مسئله ده۔ ډیر زیات مشکوریمه۔ پرون نه هغه بله ورخ په گدون انډسټریل اسټیټ کبن جناب سپیکر صاحب، تقریباً بیس کارخانو ته تاله بندی شوه ده، هغه حکومت سیل کړے دی۔ زما دا مودبانه عرض دے چه ترغو پورے صنعتی پالیسی نه وی جوړه شوی او ترغو پورے چه د صوبه سرحد په انډسټریل اسټیټ کبن ددوی ازاله نه ده شوه نو دا چوده ارب بانده۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: یو منت۔ تاسو منسټران صاحبان دا مهربانی اوکړئ ځکه چه څه کورمه، انډسټریز منسټر نشته نو د هغوی د پاره به تاسو کبن یو کس جواب ورکوئ۔ ددوی دے پوانتس ته لږ خیال اوکړئ۔

جناب غفور خان جدون: او دا ډیر لازمی پوانتس دی جی۔ بیا ئے درته او وایم۔ جناب سپیکر صاحب! دوی خبره ته غوږ نه ایږدی۔ پرون په اخبارونو کبن هم راغلی وو چه بیس کارخانے پرون نه هغه بله ورخ سیل شوی دی او کیدے شی چه نن او صبا نورے هم سیل شی نو زما مودبانه عرض دا دے چه آیا گدون انډسټریل اسټیټ ددے د پاره جوړ شوه وو جی؟ په 1986 کبن په دے کبن ډیر کسان شهیدان شوی وو او ډیر پکبن Arrest شوی وو۔ زه پکبن Arrest شوه ووم۔ هغه وخت کبن ایم پی اے وومه۔ عرض دا دے چه دا د

افیمو متبادل وو۔ افیم خو مونږ بند کرل، هغه 1986 کښ مونږ متفقہ فیصلہ اوکړه او افیم مو بند کرل او د هغه په متبادل کښ دا گډون انډسټریل اسټیټ جوړشو چه په دے کښ تقریباً تیس هزار خلتو ته به مونږ روزگار ورکوؤ۔ تیس هزار کسان خو پریزده، هلته د صوابی مقامی تین هزار کسان پکښ هم په روزگار نه دی۔ د ټول پاکستان پکښ دی، د سندھ دی، د پنجاب دی، د هر خانے دی۔ دا خلق دا نه گوارا کوی چه مقامی خلتو ته د مونږه روزگار ورکړو۔ عرض دا دے چه چوده، پندرہ کروړ روپی په دے صوبه کښ لگیدلے دی۔ د دے صوبے سرمایہ ده۔ نزدے ورسره په تین کلومیتر کښ تربیلہ دیم هم دے۔ گرد سټیشنونه پکښ جوړشوی دی۔ دیرہ سرمایہ پرے لگیدلے ده۔ په موټرو باندے دوه انډسټریل اسټیټ، دا د دوی یوه فیصلہ ده نو مونږه وایو چه که دا زور حطار انډسټریل اسټیټ دے، گډون انډسټریل اسټیټ دے او پینبور انډسټریل اسټیټ دے، که دے ته دوی دغه مراعاتو اعلان اوکړی۔ وزیر اعلیٰ صاحب چه کوم د پچیس کروړ فنډ قائم کړے دے نو مونږ په دے د هغه مشکور یو خو چه پچیس کروړ روپے ورله بینکونه هم ورکړی نو پچاس کروړ روپو فنډ شولو نو که د دے پچاس کروړ روپو نه څه پیسے دوی بچ کړی چه دا دوی په دے ټول انډسټریل زون کښ په دوی باندے مساوی غوندے تقسیم کړی او خاصکرد بجلنی په مد کښ Rebate دوی ته ورکړے شی لکه څنگه چه گزشته حکومت دے کارخانو ته په بجلنی کښ Rebate ورکړے وو، که دغه شان وزیر اعظم صاحب ته صوبائی حکومت Request اوکړی چه که گډون انډسټریل اسټیټ دے، که حطار انډسټریل اسټیټ دے او که جمروډ انډسټریل اسټیټ دے، چه د دے د پاره د داسے دیو

پیکج اعلان اوشی ولے چہ د Sea port نہ پہ سترہ سو کلومیٹر باندے صوبہ سرحد واقع دے۔ کوم Raw material چہ د بہر نہ راخی نو کم از کم پہ ہغے د سترہ سو کلومیٹر د ترائسپورٹ خرچہ دہ۔ چہ دلته کنین مال جو رشی نو ہغہ پنجاب تہ خی نو بیا پرے خرچہ کیری۔ دوی د تلور اتلو خرچہ برداشت کوی نو کم از کم د پنجاب او سندھ سرہ د سرحد انڈسٹری والا مقابلہ نہ شی کولے چہ تر سو پورے د دوی د پارہ د یو خصوصی پیکج اعلان نہ وی شوے۔ نو دا زہ تولو ممبرانو تہ ستاسو پہ وساطت مودبانہ درخواست کومہ چہ زمونر خلق بہ ہلہ پہ روزگار کیریم ہلہ بہ دا بیروزگاری ختم کیری چہ کلہ ترینہ مونر د خیلے صوبے د پارہ یو خصوصی پیکج وانخلو۔ شکریہ جی۔

جناب سپیکر: جی!

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب! -----

جناب سپیکر: لڑ صبر او کړنی چہ دوی جواب ورکړی نو -----

وزیر قانون: جناب سپیکر صاحب! شنگہ چہ غفور جدون صاحب او فرمائیل، دا ریشیا خبرہ دہ چہ زمونر دا صوبہ د بندرگاہ نہ ډیرہ لرے دہ او دے کنین بہ ہلہ Industrialization کیری او بیروزگاری بہ ہلہ ختم کیری چہ پرائیویٹ سیکٹر دلته کنین انڈسٹری اولگوی خو چہ تر کومے پورے پرائیویٹ سیکٹر تہ غخہ نہ غخہ Incentive نہ وی نو ہغوی دلته کنین انڈسٹری نہ شی لگولے۔ مونر دوی سرہ اتفاق کوؤ او مرکزی حکومت سرہ بہ خبرہ کوؤ۔

جناب سپیکر: It means چہ Incentives ورتہ نہ وی -----

وزیر قانون: جی۔

جناب سپیکر: چہ Incentives ورتہ نہ وی -----

وزیر قانون: چہ Incentives ورتہ ورکری۔ چہ Incentive نہ وی نو ہغہ انڈسٹری دلته کنیں نہ شی پاتے کیدے۔ نو پہ دے وجہ بہ مونہ مرکزی حکومت تہ ہم خواست کوف او ٹنگہ چہ دوی اوونیل چہ کارخانے بندے دی نو دا صرف پہ دے وجہ باندے چہ ہغوی د بجلی د بل Payment نہ دے کرے۔ د بجلی د بل پہ وجہ تاسو تہ پتہ دہ چہ نن د واپا سخہ حالت دے؟ چہ خلق د بجلی بل ورنہ کری نو واپا بہ ٹنگہ چلیری؟ او دویمہ دا چہ دوی اوونیل چہ دا پچیس کروہ روپی دی، پچیس کروہ روپی بہ حکومت ورکوی او پچیس کروہ روپی بہ بینکونہ ورکوی، دا پچاس کروہ روپی د Industrialists لہ ورکے شی نو زہ پہ فلور آف دی ہاوس د دے خبرے سرہ بالکل اختلاف کوم۔ دا پچاس کروہ روپی چہ دی، دا مونہ سماں انڈسٹریز د پارہ، چہ کوم خلق پہ خیلو کورونو کنیں انڈسٹری کوی، ہغے تہ Cottage industries واتی او د ہغوی د پارہ کوشش کوف چہ ہغوی لہ نے ورکرو۔ دا لوٹے کارخانہ دار چہ پچیس کروہ روپی یو کارخانے تہ ہم نہ پورہ کیری۔ نو پہ دے وجہ باندے دا انشاء اللہ بہ کوشش کوف چہ مرکزی حکومت سرہ خبرہ اوکرو چہ سخہ نہ سخہ مراعات زمونہ صوبے تہ ملاؤ شی نو بتہ بہ وی۔

جناب عبدالسبحان خان: جناب سپیکر صاحب! -----

جناب سپیکر: ہغوی مخکنیں پاسیدلے وو۔

جناب شیر زمان شیر: جناب سپیکر صاحب! ستاسو مشکوریم چہ تاسو مونہ لہ تاتم راکرو۔ جناب! غازی بروتھا جوریری او اباسین زمونہ د کلو پہ خوا کنیں راغلیے دے۔ د غازی بروتھا سرہ چہ د اباسین اوبہ اوچے شی نو دے سرہ بہ

زمونږ په کوهيانو او زمونږ په ايریگيشن، په ټولو باندې به اثر غورزیږی۔ په
 غازی پروتھا کښ نورو علاقو له لکه ورسره خوا کښ ټوپی ده او ورسره
 خوا کښ چه نوره کومه ایریا ده، دهغوی خو پکښ د لیبر د پاره کوټه ده او د
 هغه خانے خلق پکښ بهرتی کیږی۔ زمونږ علاقه ورسره زیاته خرابیږی،
 زمونږ په زراعت باندے اثر غورزیږی۔ زمونږ ډیر کلی دی چه پکښ هند،
 بیکن، نبی، تانو، جبر بازار، جهانگیرے شامل دی، په دے باندے ډیر لوټے اثر
 غورزیږی۔ نو مونږ ستاسو په وساطت باندے حکومت ته خواست کوؤ چه
 دغلته کښ کومه بهرتی کیږی نو دے کولو د پکښ هم کوټه مقرر کړی ځکه
 چه په دے خلقو باندے به نه هم اثر غورزیږی۔ بل جناب سپیکر صاحب، زه
 ستاسو په وساطت باندے دا وایم چه په 88-1987 کښ زمونږ تحصیل هیډ
 کوارټر هسپتال په اے دی پی کښ راغلی وو۔ بیا د پیپلز پارټی گورنمنټ
 راغے او د اے دی پی نه اوریستلے شو او بیا په 1991 کښ، بیگم نسیم ولی
 خان بی بی ناسته ده، ددے په وینا باندے یو کمیټی ددے د پاره جوړه شوه۔ ما
 په دے سوال هم کړے وو او د هغه سوال په ذریعه ما ټپوس کړے وو چه دا
 ظلم ولے شوه دے چه دا اے دی پی نه وتے دے؟ بیا د 94-1993 په اے دی پی
 کښ هغه دوباره راغے او دوباره بیا د پیپلز پارټی حکومت راغے او هغه
 تحصیل هیډ کوارټر هسپتال د اے دی پی نه اوریستلے شو۔ ټھیک ده جی چه
 سخکال خو نوے سکیمونه نشته خو زمونږ ستاسو په وساطت باندے حکومت
 ته دا خواست دے چه په راروانه اے دی پی کښ که د ژوند نصیب مو وی نو
 په راروانه اے دی پی کښ به، کیښودے شی۔ دا تحصیل هیډ کوارټر هسپتال
 دوه ځله د اے دی پی نه زاده یتے شو۔ تاسو ریکارډ او کورنی چه د بیگم نسیم

ولی خان بی بی پہ بیان باندے پہ 92-1991 کئیں یوہ کمیٹی ورلہ جورہ شوے وہ، نو دا تحقیقات د اوشی چہ دا ولے داے ہی پی نہ وتے دے۔ مونڑ سرہ او زمونڑ تحصیل سرہ دا ظلم او زیاتے شوے دے۔ ستاسو پہ وساطت باندے مونڑ حکومت تہ دا خواست کوؤ او مونڑ لہ بہ دا یقین دھانی راکوی چہ پہ راروانہ اے ہی پی کئیں بہ دا تحصیل ہیڈ کوارٹر ہسپتال مونڑ شاملوؤ۔

جناب سپیکر: زما خیال دے چہ بہترین حل بہ نے دا وی چہ دوئی تاسو لہ درشی او ہغہ Facts and figures تاسو تہ اوبنائی چہ پہ اے ہی پی کئیں وو او داے ہی پی نہ ویستے شوے دے۔ بیا تاسو پی ایندہ ہی والا سرہ ہم خبرہ اوکریں او پتہ نے اولگوئی چہ آخر ممبرانو صاحبانو سرہ داسے ولے کوی؟ دا بہ نے بہترین حل وی۔ اوس کہ تاسو ایشورنس ورکریں ولے چہ دے کئیں نوردغہ ہم راخی۔ دا لہ خطرناک دغہ ہم دے۔ د ایشورنس خبرہ چہ کومہ دوئی درتہ کوی نو د دے نہ لہ ویرہ ہم کوئی ولے چہ د دے د پارہ یو کمیٹی ہم شتہ، جوڈیشل کمیٹی او پریویلیج کمیٹی، او دا قیصے پکئیں ہم شتہ۔ نو مہربانی اوکریں، دوئی بہ درشی او دوئی سرہ کینی او د دوئی بنہ تسلی اوکریں۔ کہ واقعی د دوئی حق وی نو تاسو پہ دے باندے خبرہ اوکریں۔

جناب شیر زمان شیر: جناب سپیکر صاحب! ما دا او وئیل چہ د بیگم نسیم ولی خان بی بی پہ وینا باندے کمیٹی جورہ شوے وہ او مونڑ لہ پہ ہغے وخت کئیں دا یقین دھانی راکرے شوے وہ چہ او، دا بہ مونڑ پہ راروانہ اے ہی پی کئیں شامل کوؤ، نو ہغہ شامل شو او تیس لاکھ روپی ورلہ کیخودے شوے۔ د 88-1987 نہ ہغہ سیکشن فور، فانیو، سیکس شوے دے۔ د تحصیل خوا کئیں سو کنال زمکہ نہ غوک خرغولے شی او نہ نے غوک اغستے شی۔ د خلقو زمکہ

بنددہ۔ نو مونر دا وایو چہ یو خل خو مونر لہ دا یقین دھانی راکرے شوے دہ
 او سرہ د ہغے مونر سرہ دا ظلم زیاتے شوے دے۔ دوہ خلہ یو سکیم د اے ہی
 پی نہ وتے دے، پہ 1987-88 کین ورلہ دس لاکھ روپی وے، پہ 1993-94 کین
 ورلہ تیس لاکھ روپی وے۔ مونر سرہ ظلم شوے دے۔ یو خل مونر لہ د بی بی
 پہ وینا باندے یقین دھانی راکرے شوے دہ او مونر دا امید لرو چہ منسٹر
 صاحب بہ مونر لہ د ہغے یقین دھانی پہ بنیاد باندے دا او وائی چہ راروانہ اے
 دی پی کین بہ نے مونر شامل کرو۔

جناب سپیکر: جی، تاسو جواب ورکری۔

بیگم نسیم ولی خان: محترم سپیکر صاحب! غنگہ چہ شیر زمان خان وائی، د
 دے یقیناً یو کمیٹی جو رہ شوے وہ۔ د ہغے کمیٹی بہ رپورٹ راغلے وی او د
 ہغے رپورٹ پہ وینا بہ دوی لہ یقین دھانی ورکے شوے وی۔ د ہغے یقین
 دھانی نتیجہ وہ چہ بیا د راتلونکی کال پہ اے دی پی کین، Ex-Minister ناست
 دے، ہغہ تہ بہ یقیناً معلومہ وی چہ دا بہ پہ ہغے کین اینودے شوے وو۔ بیا
 بل حکومت راگلے دے او ہغہ نے غورز ولی دی۔ اوس طریقہ دا دہ چہ پروں
 نہ ہغہ بلہ ورخ مونر بجٹ پاس کرو او دے بجٹ کین لہ دا شے نہ دے راگلے۔
 بل بجٹ بہ کال لہ پاس کوؤ، لہ یولس میاشتے راتہ شتے۔ ستاسو پہ وساطت
 ورتہ وایم چہ دا یولس میاشتے دیر لوئے وخت دے۔ دا د اسمبلی پہ ریکارڈ
 راگلہ چہ کلہ راتلونکی وخت کین بجٹ جو رپیری نو پکاردا دہ چہ ممبر
 صاحب د ہغے نہ مخکین دا مطالبہ اوکری او ہغہ وخت ہغہ خلق خپل
 صورتحال تہ اوگوری۔ زمونر مخکین بہ پراتہ وی چہ شخہ دی او شخہ نہ دی۔
 اوس پہ موجودہ وخت کین ہیخ ہم نشتہ۔ چہ شخہ شوی دی او شخہ راغلی

دی، ہفہ تلی دی، ہفہ تقسیم شوے دی۔ اے۔ ہی۔ پی نے جو رہہ دہ۔ کہ مو
دلته یقین دہانی ور ہم کرو نو پہ ہفہ شہ نہ، او کہ یقین دہانی ور نہ کرو
شہ پرے؟ نہ یقین دہانی ہفہ دہ چہ صبا لہ بلہ اے ہی پی جو رہی پی، ہفہ ا
ہی پی کسب بہ انشاء اللہ ممبران بہ Confidence کسب اغستے شی۔ د صوابیہ
ممبران و نمبر چہ راشی نو پکار دہ چہ د صوابیہ ممبران دا متفقہ طور او وا
چہ زمونہ پہ اے ہی پی کسب نور شہ ایردی کہ نہ ایردی، زمونہ ہسپتال م
لہ کیردی۔ کہ شخکال کسب مونہ یقین دہانی ور کرو نو شہ ترے نہ جو رہی
کہ نہ، زہ بہ اوس او وایمہ، یقین دہانی بہ ورلہ ور کر م خو پہ دے یقین دہا
بہ شہ کوئی، شختی بہ نے؟ صبا لہ ستا خبرہ، پریولج کمیٹی تہ بہ نے مخا
کری او ورباندے بہ خبرے کوی۔ پہ راتلونکی وخت کسب انشاء اللہ چہ کا
بجٹ جو ریدو وخت راشی نو مونہ او دوی بہ کینو او مونہ بہ دوی ہر
کری۔ فنانس دیپارٹمنٹ تہ بہ مونہ دا خبرہ کوؤ چہ دا ہسپتال پکسب ضر
کیردی حکہ چہ دا لازمی شے دے۔ ممکنہ دہ چہ دہفہ بہ اطمینان شوے وی
وزیر صاحب تہ بہ ہم خواست او کر م چہ تسلی بہ تشہ دغہ شان ور کوی
دا ما چہ ور کرہ۔ مونہ فنانشل تسلی نہ شو ور کولے۔

وزیر صحت، جناب سپیکر! یقیناً بی بی نے جو بات کی ہے، حقیقت ہے کہ آج ہم
بجٹ پاس کیا اور اس میں جو کچھ حالات تھے، وہ ممبران صاحبان اور ہمارے بھائیوں
سامنے ہیں۔ اگلے سال میں اگر زندگی ہوئی، یہ زندگیوں کے معاملے ہیں لیکن حقیقت
ہے کہ بیسٹہ جو انہوں نے اٹھایا ہے تو انشاء اللہ اس کو زیر غور لیا جائے گا اور اگر
طرح کی کوئی زیادتی ہوئی ہے اور ہم بھی چاہتے ہیں کہ اس قسم کی سہولیات جو کہ عو
سے تعلق رکھتے ہیں، صحت ہے، ایجوکیشن ہے، زیادہ سے زیادہ عوام تک پہنچایا جائے اور

میرے خیال میں حکومت کی پالیسی ہے۔ تو اس میں انشا اللہ ممبر صاحب کو یہ یقین دہانی کرانا چاہتے ہیں۔

Mr. Speaker: Thank you.

جناب سپر محمد خان، د کالہ پورے د گوری۔

جناب سید احمد خان، مہربانی سر، میں آپ کا مشکور ہوں۔ یہ کوئی پوائنٹ آف آرڈر تو نہیں ہے لیکن آپ کی مہربانی ہے کہ کچھ موقع ہمیں دیتے ہیں سر۔ میری درخواست ہے کہ یہ ہیلتھ کے بارے میں چترال میں جو پرابلم ہے، یہی مسئلہ ہے ڈاکٹروں کا تو آج ہی مجھے فون آیا تھا۔ ہمارے وہاں ایک تحصیل ہے، تحصیل موکھو، جہاں ایک آر ایچ سی ہسپتال ہے، وہاں کوئی ڈاکٹر نہیں ہے تو لوگوں نے وہاں احتجاج کر کے روڈ وغیرہ بلاک کئے ہوئے تھے۔ میں آپ کی وساطت سے جناب ہیلتھ منسٹر سے درخواست کروں گا کہ وہ اس پر فوری ایکشن لینے کیلئے ڈائریکٹر صاحب یا سیکرٹری ہیلتھ کو بتا دیں۔ دوسری درخواست ہے آر ایچ سی شاگرام کے بارے میں۔ جس طرح بی بی صاحبہ نے بتا دیا، یہ بحث تو گزر گیا لیکن ایک درخواست کروں گا، وہاں ایک ہسپتال بنا تھا، آر ایچ سی شاگرام میں، کافی کام ہو چکا تھا۔ تھرڈ ہیلتھ پراجیکٹ کے تحت کام ہو رہا تھا اور چیف منسٹر صاحب نے بھی ڈائریکٹو دیا تھا کہ یہ ہو جائے لیکن شاید ان کے پاس پیسے نہیں تھے۔ میں آپ کی وساطت سے ہیلتھ منسٹر سے درخواست کروں گا کہ وہ کم از کم 99-1998 کے اے ڈی پی میں اسے ڈال دیں کیونکہ چیف منسٹر صاحب کا اس سلسلے میں ہائریکٹیو بھی ہے، زندگی کیلئے ہسپتال کا ہونا تو لازمی ہے۔ اس کے ساتھ ساتھ میں فریڈ ٹوفان سے درخواست کروں گا کہ وہاں خوراک کا مسئلہ پیدا ہو رہا ہے۔ انہوں نے بڑی مہربانی کی ہے اور کوشش کر رہے ہیں لیکن چترال میں ابھی فصل پکنے میں تقریباً دو مہینے اور ہیں، جولائی اور اگست، اگست کے آخر میں، تو پچھلے سال کافی مسئلہ تھا گندم کا، یہ ہمارے سابقہ حکومت کی مہربانی تھی

کہ اس نے گندم چترال نہیں پہنچایا تھا تو اس کی وجہ سے کافی Crisis چترال میں تھا تو اس کیلئے بھی کافی مہربانی کی ہے لیکن اب وہاں خوراک کا مسئلہ پیدا ہو رہا ہے اور ہمارے پرائم منسٹر صاحب بھی تقریباً جانے والے ہیں شیندور، تو ایسا نہ ہو کہ لوگ اس کیلئے چینیوں کہ یہ کریں۔

تو میں درخواست کروں گا کہ فوری قدم اٹھائیں اور ڈائریکٹر صاحب کو حکم دیدیں کہ وہ وہاں اس کیلئے فوری بندوبست کر دیں۔ یہ بہت ضروری ہے۔ جناب سپیکر! میں ایک توجہ دلاؤ نوٹس بھی داخل کر چکا ہوں کہ وہاں پر چترال ترقیاتی ایریا ڈیولپمنٹ پراجیکٹ (سی۔ اے۔ ڈی۔ پی) کے تحت فارن ایڈ سے جو کام ہو رہے تھے تو ان کے پاس کافی پیسے بھی تھے لیکن تیس تاریخ کو ان کی میعاد ختم ہو رہی ہے اور کافی اسمپلائز وغیرہ وہاں پر Jobless ہو رہے ہیں، تو یہ کافی بڑا مسئلہ ہے۔ میں نے نوٹس داخل کر دیا ہے۔ مہربانی کر کے اگر اسے بھی کسی دن لے لیں تو چیف منسٹر صاحب بھی ہوں گے تو اس کا جواب دیں گے۔ لیکن یہ بھی ایک مسئلہ ہے چترال کا مگر جو فوری مسئلہ ہے، وہ خوراک کا ہے۔ اگر فریڈ ٹوفان صاحب مجھے اس ضمن میں یقین دہانی کرائیں، تو مہربانی ہوگی۔

جناب سپیکر، وزیر خوراک صاحب -----

جناب اکرم خان درانی، پہ دے باندے زما ہم خبرہ دہ، پہ یو خانے بہ نئے جواب راکری۔ جناب سپیکر صاحب! شکریہ۔ زمونہ پہ بنوں کین د اور و دیر سخت تکلیف جو رشوے دے او د ہغے ثبوت دا دے چہ پہ ہغے باندے مشرق اخبار کین ہم دیرہ غمہ سرخی راغلے دہ۔ ہلتہ خلق گرخی او اورہ نہ پیدا کیری۔ مخکنے ہم مونہ دلته Request کرے وو چہ زمونہ د بنوں کویتہ دیرہ کمہ دہ۔ نو زمونہ دا گزارش دے چہ زمونہ کویتہ د لہہ زیاتہ کرے شی۔ بنوں تہ بہ نے د پنجاب نہ شپہ سوہ بوری اورہ روزانہ ورکول او اوس پہ ہغہ شپہ سوہ

کنیں دوہ سوہ بوریٰ نے کت کپری دی او مونہ تہ صرف خلور سوہ بوریٰ ملاؤ پیری۔ نو ستاسو پہ وساطت منسٹر صاحب تہ زمونہ گزارش دے چہ مخکنے ہم زمونہ دا دیمانہ وو، د تولو ضلعو کوہ تہ زیاتہ شوے دہ او زمونہ ضلع پاتے شوے دہ۔ ہغہ شپہ سوہ بوریٰ د خو خا مخا راکری او نورے شپہ سوہ بوریٰ د دویٰ زیاتے کپری۔ ہلتہ دیر سخت تکلیف دے او نن اخبار کنیں ہم دا خبرہ راغلے دہ۔ مونہ د منسٹر صاحب شکریہ ادا کوو چہ دے اوس غہ او وائی چہ پہ ہغے کنیں مونہ تہ غہ کوی؟

جناب سپیکر، د خوراک بارہ کنیں کہ د بل چا ہم غہ خبرہ وی چہ پہ یو خانے نے جواب ورکری۔

جناب محمد اورنگزیب خان، ہاں جی۔ یہ وزیر خوراک صاحب بیٹھے ہوئے ہیں، یہی میری شکایت کوہاٹ کے بارے میں بھی ہے۔ جناب! پانچ سو بوری پہلے روزانہ ملتی تھی پنجاب سے کوہاٹ کیلئے تو اب وہ گزشتہ ایک ہفتہ سے بالکل بند کر دی گئی ہے اور پھر وہی حالات کوہاٹ میں پیدا ہو رہے ہیں جو پہلے تھے اور باقی صوبہ بھی ان کے سامنے ہے۔ ان سے Request ہے کہ اس کے بارے میں ذرا معلومات کر کے کوئی آرڈر جاری کریں۔

جناب سپیکر، ستاسو ہم د خوراک بارہ کنیں خبرہ دہ؟

نوابزادہ محسن علی خان، او جی، د خوراک بارہ کنیں دہ۔ میں نے ابھی جا کے خود وزیر صاحب کے ساتھ بیٹھ کر بات بھی کی ہے۔ میں ابھی آ رہا ہوں کرک سے، وہاں پر بھی یہی مسئلہ بنا ہوا ہے مگر انہوں نے تسلی دی ہے کہ انہوں نے کچھ اقدامات کئے ہیں اور وہاں انشاء اللہ معاملہ حل ہو جائے گا۔

جناب غفور خان جدون، جناب سپیکر صاحب! عرض دادے دغہ مسئلہ۔۔۔۔

جناب سپیکر، د خوراک بارہ کنیں؟

جناب غفور خان جدون، او، د خوراک باره کښ- دغه مسئله صوابی کښ- ده. د صوابی کوټه ایک هزار، اسی بوری وه او هغه کوټه دوی بیا را چار سو بورو ته- د صوابی آبادی تقریباً آټه لاکه، اکسټه هزارنه سواده ا- پکښ بالکل نه دی شوی- په دے چار، پانچ سو بورو باندے د دے آټه، س آټه لاکه آبادی ته زما په حساب باندے چه دوی اعداد و شمار او کړی نو چو چه تا کښ نئ نه رسی- زما عرض دا دے چه دا کوټه د هم بحال اوساتی لکه چه د دوه درے ضلعو دوی بحال ساتلے ده- په دے صوبه کښ زره کوټه صرف د دوه درے ضلعو بحال ساتلے ده نو زما دا عرض دے ستاسو په وه چه د دے ټولے صوبے چه کومه کوټه وه، هغه د د ټولے صوبے د پاره کرے شی-

جناب محمد ظاہر شاه خان، جناب سپیکر صاحب! شکریه- ستاسو په وه سره----

جناب سپیکر، خبره د خوراک باره کښ ده؟

جناب محمد ظاہر شاه خان، بالکل د خوراک باره کښ ده- زمونږ د شانگله - کوټه دوه نیم سوه بوری ده چه ډیره زیاته کمه ده- زمونږه د شانگله او وه تحصیلونه دی او دا اوږه د یو تحصیل ضرورت هم نه پورا کوی- ستاسو په وساطت سره منسټر صاحب ته Request کوف چه زمونږه دا کو لږ غوندے برهاؤ کړی او دوه نیم سوه بورو باندے زمونږه هیخ کله هم کښی- ډیره مهربانی-

جناب سپیکر، وزیر خوراک صاحب! څنگه چه د خپل کلی وال له ت ورکړے ده، د دے نورو هم تسلی او کړه ولے چه هغوی اوونیل چه

سرہ کیناسٹم او ماتہ نے تسلی راکرہ۔ نو اوس ددوی ہم تسلی اوکری۔
اب احمد حسن خان، ہفہ خو ہفہ کلی وال نہ منی۔ اول د دے خیرے صفائی
 ردہ۔

اب سپیکر، یو خانے ناست وو، ماہم اولیدل۔

خو راکر، جناب سپیکر صاحب! زہ ستاسو دیر مشکور یمہ، ممبرانو
 حبانو چہ کوم د فود متعلق سوالونہ اوچت کرل او د ہفے د جواب د پارہ
 و ماتہ موقعہ راکرہ۔ اول زہ ستاسو د دومرہ لونے زیرہ تعریف کومہ (قبتمہ)
 تاسو مالہ موقع راکرہ۔ زہ یو دوہ خیرے دے باندے کول غواریم۔ چہ کلہ دا
 ران پیدا شو نو تاسو تہ پتہ دہ چہ دا فود منستری چہ کومہ دہ، دا حکومت
 دے، د دے دیر لڑ وخت کیری۔ رشتیا خبرہ دہ چہ تاسو کومے طریقے
 ہ ثناء اللہ صاحب تہ دالار او بنو نو زما سترگے پتے وے۔ ما وئیل چہ تاسو
 مرہ بنکلے وزیر کیدے شی چہ زمونر سرہ پہ کیسینت کسب ناست وی نو
 بنر تہ بہ نے رهنمائی ہم راکولہ او تاسو د تجربے نہ بہ مونرہ فائدہ ہم
 چتولہ او سپیکر ثناء اللہ خان چہ ہلتہ کسب ناست وے نو بتہ بہ وے۔ زہ
 و تہ عرض کوم، زہ عرض کوم۔۔۔۔۔

ابزادہ محسن علی خان، زمونر دیر لونے اعتراض دے پہ دوی با ندے we are
 very happy with you ther خدانے دداسے ساتہ۔ پوہہ شوے کنہ۔

Sir, Sanullah Khan is very competent he should stay as a Minister
 and by the grace of God you should remain as Speaker.

زیر خوراک، تہ نہ شی جوریدے۔ گورے چہ خفہ نہ شی۔

جناب احمد حسن خان، کہ بخوک نہ وانی جناب سپیکر، خو زمونر بطور وزیر

اعلیٰ خویش یی خکہ چه انشاء اللہ هلته به ددے نه بنه کار کوئی۔

وزیر خوراک، رنبتیا وائی جی۔

جناب سپیکر، تاسو ما له کارونه مه گورئی لږ۔ (تہتم)

وزیر خوراک، رنبتیا وائی۔ جناب سپیکر صاحب! چه کله نه ما ددے محکمے چارج اغستے دے نو هغه وخت کنښ دا بحران راغے۔ بحران چه کوم دے، دا پخپله باندے سرے د حالاتو سره مخامخ کوی او لار ورته بنائی او زه ئے په دے محکمے باندے د وخت نه مخکنښ پوهه کړم۔ دے محکمہ کنښ د ټولو نه لویه خرابی چه کومه وه یا چه اوس ده، نومونږ به انشاء اللہ د اسمبلی د سیشن نه پس از سر نو ددے جائزه اخلو او تعین کوؤ۔ ددے صوبے د مخکنښ نه چه کومه کوټه ده، هغه د ضلعو مخصوص د آبادی په تناسب سره نه وه او نه اوس داد آبادی په تناسب سره ده۔ عجیبه خبره دا ده چه حکومتونه راغلی دی خو شمارلے ئے نه دی چه غومره خلق دی او غومره ورته د خوراک ضرورت دے؟ غومره چه چرته ملونه دی، هغه هومره د ملونو په تعداد باندے ئے کوټه ورکړے ده دسترکت د پاره، د هغه په وجه باندے مختلفو ضلعو کنښ مختلف تکلیف پیدا شوے دے او دا مسئله چه کله په چارسده ---

جناب سپیکر، مخکنښ شوے گئی ما درته خبره کوله۔

وزیر خوراک، تاسو ته راتلمه۔ ما ته پته ده چه تاسو د دوی سره غومره ملگرتیا کوئی نو د هغه د پاره زه لار نه پریردم۔ اوس د صوابی، د بنو او زمونږ د شانگله پار د پاره ددے پالیسی د لاندے، په شانگله پار کنښ فلورمل نشته او مونږ ورله کوټه ورکوؤ نو بیا هم چه ورله ورکوؤ نو یا به ئے په سوات کنښ فلورمل ته ورکوؤ یا به ئے په درگئی کنښ فلورمل ته ورکوؤ نو دے ټول

Transportati او په دے ټولو غیږونو کښی مشکلات دی او په دے
 بوها تو مونږه د فلورمل په بنیاد باندے کری ده۔ خو دے کښی حتی داسے
 برے هم شته لکه صوابی کویته مونږه Increase کری ده، هلته کښی یو مل
 او د دیر کویته مونږه Increase کری ده خو دا مستقل علاج نه دے۔ اوس
 یی له زه دا تسلی ورکوم چه انشاء الله تاسو تسلی ساتی دا چه کوم اوس تاسو
 مسئله درپیته ده، دا د بحران او د قحط خبره نه ده۔ تیر درے څلورو
 اشتو خلق دومره ویره ولی دی چه د چا غومره فصل شوے دے، هغوی
 ه خپل ټول فصل په کور کښی ایښودے دے۔ هغوی وانی چه چرته داسے نه
 ی خکه چه د ملونو مالکانو دا ناجائزه رویه او د ملونو مالکانو دا د استحصال
 د لوټ ماردا طریقہ چه کومه هغوی اولیده چه د منصوبه بندی لاندے بلیک
 کیټنگ د پاره انتظامات کوی او داسے حالات پیدا کوی که تاسو سوچ
 کری، اوس دلته کښی پرون په دے صوبے کښی، د پاکستان د جوړیدو نه پس
 دے صوبه کښی اغوگانے کیږی او اغوا خو انسانی مسئله ده، داسے کم انسان
 وی چه د انسان زیره لری او ژوندے وی، احساس ورسره وی او چه
 بوک اغوا شی، په هغه باندے به خفه نه وی۔ خو د دے انسانی همدردی په
 یاد کښی هغه خلق چه زړونه نه د کانړو دی، د مل مالکانو زړونه چه کوم
 یی، دا د انسانانو زړونه نه دی۔ د مل مالکانو، چه کوم خلق په دے بلیک
 اړکیټنگ کښی Involve دی، د هغوی کاروبار دا دے چه تشه پیسه۔ انسان د
 پاه شی، قوم د تباہ شی، پتی د ورک شی، سیاست د تباہ شی، د دے صوبے
 خلق د غرق شی، دے سره نه هیڅ دلچسپی نشته۔ زه وایم چه هغوی داسے
 حالات پیدا کری، تاسو ما ته اووایی چه په داسے حالاتو کښی چه په صوبے

کئیں، په ملک کئیں دا بحران چه کومے طریقے سره تیرشو، د هغه اثرات هم موجود دی۔ په یوه شپه، Over-night خو دا بحران ختمیدے نه شی۔ فص راروان دے او د بهر نه غنم راخی۔ د پنجاب سره زمونږ تیرید دپه۔ پاسکول دے خو زمونږ ستور چه کوم دی، هغه Stable شوی نه دی۔ د دے حالاتو بتولو نه زیات معلومات د فلورمل مالکانو ته کیدے شی خکه چه هغه ډانرک غنم اخلی۔ دے نه هغوی خبر دی چه په ملک کئیں بحران مکمل طور ختم د دے۔ په داسه حالاتو کئیں د هغوی راپاسی او یو انسانی مسئله چه کوم ده، هغه د آر واخلی او بیا د قصداً داسه حالات پیدا کوی چه د هغوی د تنور غوندے خیتے آورد سورشی۔ زه ممبرانو صاحبانو ته دا وایم چه دا نن تاسو ته کوم پرابلم خانے په خانے راپیسیری، دا د هغه مفاد پرستو خلقو کوششونه دی۔ تاسو زه خبروم چه په دے غیز باندے تاسو نظر اوساتی۔ زه تاسو له تسلی درکومه، تاسو ته پته ده چه دے مسئله کئیں خلق مونږ سره دی او ممبران هم مونږ سره دی۔ اول مونږ د دے مسئله سره نمٹاو کیرو۔ مونږ انشاء الله په دے باندے قابو موندلے دے۔ ما د فلورمل مالکانو هغه هرتال چه کوم دے، هغه له ما Extension ورکړے دے چه تاسو جاری ساتی، تاسو له زه انتظام کوم خکه چه Already د دے کوته تقسیم چه کوم دے، هغه منصفانه، د آبادی او د خلقو د ضرورت مطابق نه دے۔ اوس د دے د پاره پکار دا دی چه زه ضلعو ته تقسیم اوکرم، نو دیرش ملونه چه په دے پیښور کئیں دی نو د دیرش ملونو خلق د پیښور نه دی۔ اوس هغه دیرش فلورملز چه کوم دی، هغه په بتوله صوبه کئیں یو داسه بحران پیدا کوی، راخم دے له چه دا بتول غیز د پیښور د هغه فلورملو، د غلورو، د شپرو، لسو، د دولسو ملونو مالکانو د لاسه نن په

صوبہ کینیا بیا داسے تاثر پیدا شوے دے چہ بحران د خدائے نہ کپری۔ زہ بنوں
والا تہ ہم دا تسلی ورکوم چہ بنوں کینیا دومرہ سیتور شتہ چہ ہغہ تیر وخت
کینیا چہ بحران پیدا شو، نو زمونہ طریقہ کار دا وو چہ چرتہ بہ کوم خانے
کینیا بہ چہ بریک ہاون کیدو نو مونہ بہ دیو دسترکت نہ غنم بل دسترکت تہ
پہ ہنگامی بنیاد باندے ترانسفر کول۔ دومرہ خوف و ہراس وو چہ پہ بنوں
کینیا د مغلورو، شیرو ورخو زیات غنم سیتور وو او ہغہ خانے کینیا د بنوں
خلقو د دے خوف نہ چہ نور مشکلاتو کینیا مونہ را نہ شو، اودریدل او د
سیتور نہ چہ غنم نورے صوبے تہ چہ منتقل کول، ہغوی لارہ کینیا اودریدل
چہ نہ نے شی اورے۔ نو مونہ ورتہ اووے چہ گوری، دا خو مونہ Day to
day پہ بنیاد باندے انتظامات کوف، تاسو مونہ لہ راکوئی چہ دلته کینیا مونہ لہ د
کراچی نہ رارسیری۔ کہ تاسو تہ کمیری نو تاسو تہ بہ نے در اوو۔ د
چارسدے نہ مونہ مردان تہ اوو دی او د مردان نہ مونہ چارسدے تہ اوو
دی۔ چارسدے نہ مونہ نوبارتہ اووے دی او د نوبارتہ مونہ صوابی تہ اووے
دی۔ د درگی نہ مونہ سوات تہ اووے دی او د درگی نہ مونہ دیر تہ اووے
دی۔ د درگی نہ مونہ کوہات تہ اووے دی حکہ چہ Day to day پہ بنیاد باندے
مونہ د دے انتظامات کول۔ زہ اوس دا خبرہ ورتہ کوم چہ بنوں والا ہم زمونہ
پہ نظر کینیا دی، کویتہ د بنوں ہم تھیک نہ دہ۔ کرک او یوازے د کرک نہ دیتولو
ضلعو تقسیم چہ کوم دے، دوی تہ زہ تسلی ورکومہ او خپلہ خبرہ پہ دے
باندے ختمومہ چہ دا کوم تاسو وینی چہ نن Shortage دے، داسے نشتہ چہ
گنی خلقو تہ Availability نشتہ، شتہ۔ نرخ حکومت مقرر کرے دے او چہ
کلہ نوے فصل راشی نو دا بہ پخپلہ باندے، فلورملونو والا کہ دی، کہ ہیلران

دی، اورہ داسے یو خیز دے چہ کہ کیر دے ئے نو سخا کیری۔ هغوی مجبور دی چہ د دے ریت کم کری۔ پہ دے جون، جولانی کنیں بہ د دے داریت نورہم کم وی۔ دا زہ دوی لہ د دے کاروبار پہ حوالے سرہ تسلی ورکوم چہ نن دا کوم ریت دے، دا بہ کمیبری خود دوه ورخو کنیں ریت ولے اوچت شو؟ دا دوه ورخو کنیں چہ ریت اوچت شو نو د حکومت قصور شتہ نہ، د پیلر قصور شتہ نہ، د عوام قصور شتہ نہ، دا صرف او صرف د دغہ بلیک مارکیٹرز او مل مالکانو قصور دے چہ دوی داسے حالات پیدا کری دی۔ نن ما ہائریکٹر فود راغوبتے وو، ما ونیل چہ اوس د کوم فلور مل اورہ پہ بازار کنیں د مقرر شوی ریت نہ زیات وی، اونیسہ او زما پہ Instruction ئے د ہی آئی خان جیل تہ اولیہ۔ دوی بہ تر هغے پورے پہ جیل کنیں وی، کہ هر غوک وی، نو زہ دے وخت کنیں د صوبے خلتو تہ ہم تسلی ورکوم چہ زیات ریت باندے کہ تاسو لہ غوک درکوی، تاسو ئے پہ بازار کنیں واخلی۔ زہ پہ تیلیفون باندے Available یم، تاسو ما تہ او وائی، زہ بہ فوراً ایکشن اخلم۔ زہ دے ممبرانو تہ ہم وایم چہ تاسو راختی او ما سرہ خبرہ کوئی۔ زہ تاسو تہ ہم حاضر یمہ۔ دا فود دیپارٹمنٹ چہ کوم دے، دا انسانی مسئلہ دہ، زمونہ او ستاسو د تعاون نہ بغیر، دا قوم، دا دیپارٹمنٹ کامیابے دے نہ شی۔ دیرہ مہربانی۔ دیرہ شکریہ۔

وزیر آبپاشی و آبپاشی، جناب سپیکر! پہ پوائنٹ آف آرڈر باندے زما درخواست دے۔ فرید صاحب دیرے بنکلے خبرے اوکریے خو دوی بار بار ملونو والا یادوی چہ سمگلران دی او بلیک مارکیٹان دی۔ زہ دا عرض کوم، فرید صاحب، چہ کوم سرے بلیک مارکیٹنگ کوی او چا سمگلنگ کرے دے، پکار دہ چہ هغہ د اونیسوی او پھانسی تہ د اوخیڑوی۔ بار بار دلته، زہ ہم ناست

يم، زه هم مل اونر يم، محسن علي خان ناست دے، دے هم مل اونر دے، سيد
علي شاه ناست دے، هغه هم مل اونر دے، يوسف ايوب هم، نا زه عرض كوم،
يوسف ايوب هم دلته مل اونر دے۔۔۔۔۔

جناب سپيڪر، يو منت، يو منت۔۔۔۔۔

وزير آبوشي و آباشي، زه معافي غوارم، پليز۔ يوسف ايوب هم دلته مل اونر
ناست دے۔ دا بدھ خبره ده چه مونر ناست يو، دا چه كوم مل اونر زياتے ڪرے
دے، بے شك اونيسه، په چوک يادگار ڪنن نے پھانسي ڪرے۔ ٽول يادول، لڻ
زياتے دے او بل دا چه دويي دا وائي چه سمگلرانو او بليڪ مارڪيٽرانو پرون
جلوس ويستے وو، نو پرون خو جي الياس بلور جلوس ويستے وو او هغه
قيادت ڪرے وو۔ پڪار دا ده چه مونر دا او وايو چه دا يو جمهوري حڪومت دے
او جمهوري حڪومت ڪنن په جلوس باندے غه پابندي نشته۔ دفعه 144 نشته،
نو په غه وجهه دا لاتهبي جارح شوے دے؟ پڪار دا ده چه خنگه ما وٽيلي وو چه
د دے به مونر انڪوائري ڪوف، نو داسے Condemn ڪول بغير د غه وجهه نه،
زه و ايم چه دا لڻ زياتے دے۔

جناب سپيڪر، ما يو عرض ڪولو۔ بشير خان! زما خيال دے چه فريد خان ڪومه
خبره او ڪرے۔ If I am not wrong, I am subject to correction, تاسو ٽول
تشریف ڪيردي، دويي دا او وٽيل چه دا دهغه ڪسانو دلاسه Shortage دے چه
غڙو په بليڪ مارڪيٽنگ ڪنن او په سمگلنگ ڪنن Involve دي يعني
Categorical خبره نه وه، Exceptional خبره نے ڪرے ده۔۔۔۔۔

وزير آبوشي و آباشي، راوڊ بيني ڪنه جي او پھانسي دے ڪري۔

جناب سپيڪر، په هغه ڪنن چه كوم خلق نے ياد ڪرل، چه هغه مل مالڪان ڪم او په

بلیک مارکیٹنگ کسب یا پہ سمگلنگ کسب Involvement یعنی Generally بتول نے نہ دی یاد کری۔ ترغو پورے چہ د ہفہ بل Subject تعلق دے نو ہفہ خو تاسو پخپلہ ہفہ ورخ ڊیر بنہ Discuss کرے وہ چہ انکوائری بہ پکسب کوڑ۔ پہ ہاؤس کسب مو وئیلی دی کہ پہ ہفہ کسب د پولیس پارٹ وی او کہ د ڊپٹی کمشنر پارٹ وی نو پہ انکوائری کسب بہ پتہ اولگی او ہر شہ معاملات چہ وی نو زما خیال دے چہ د دہ داسے شہ خاص مطلب نہ وو۔ دے د پارہ پہ ہفہ باندے دومرہ دغہ نہ دے۔

جناب احمد حسن خان، جناب سپیکر! زہ ستاسو مشکوریم او دے خبرے پہ نتیجہ اورسیدم چہ پروں چا وئیلی وو چہ د فرید طوفان زور بلڊ پریشر دے نو بلڊ پریشر نے حکمہ نشہ دے چہ نن نے د یو غو داسے حقائق اظہار اوکرو چہ ہفہ یو بلڊ پریشر والا سرے نہ شی کولے۔ یو خو نے دا او منلہ چہ Industrialists یا ملز مالکان چہ شہ کوی، مطلب دا دے چہ صحیح حکومت نہ شی چلولے۔ دا دوی تر اوسہ پورے زمونہ سرہ نہ منلہ۔ بل زہ د دہ ڊیر مشکوریم۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: بتول نے بیا ہم نہ دی یاد کری۔ ہفہ کسان چہ کوم سمگلران وی، د ریکارڈ د پارہ دوی دا خبرہ کوی۔

جناب احمد حسن خان، جناب سپیکر! ہفہ د دے خانے نہ د لاهور او د لاهور نہ د کراچی پورے بتول یو شانتے لیدلی دی او بل رشتیا خبرہ دا دہ، ما ستاسو پہ وساطت سرہ د دہ پہ خدمت کسب دا خبرہ کولہ خو بار بار پاسیل خوند نہ راکوڑ او بنہ ہم نہ بنکاریدل، دا تھیک خبرہ دہ چہ تقسیم کار چہ کوم دے، مناسب نہ دے۔ زہ ستاسو پہ وساطت سرہ د دوی شکر یہ ادا کومہ او دا مو یقین

خکھ چہ ما لہ ددے بحران پہ وخت کئیں بہ غوک راتلن نو ما بہ ورتہ وئیل
کہ ستاسو د ضلع پہ بنیاد د کوتے غہ کئے وی، چہ زہ د منسٹر سرہ
رے اوکرم خوزہ ڊپو هولڊر کیدلے نہ شم چہ یو یو تن لہ چت او پرمٹ
کومہ۔ دا مسئلہ مونر تہ خلقو وئیلے وہ۔ زہ د دوی مشکوریم چہ د دے
نیلے اظہار نے اوکرو او زما دا یقین دے چہ د دے بہ ڊیر زرفیصلہ اوکری۔
چہ پہ کوم پوائنٹ آف آرڊر باندے پاسیدلے وومہ جناب سپیکر، ہفہ دا ورو
چہ ہفہ سرے ناجورہ دے، خو ما تہ ڊیر زیات گران دے، ستاسو د ڊیر
ہانی مہربانی نہ فائدہ اخلمہ، پہ 16-5-97 باندے جناب سپیکر، یو سرے پہ
یر آباد تھانرہ کئیں رپورٹ کوی چہ زہ سبزی منڈی تہ تلے ووم، ستاسو پہ
باطت سرہ زما د لاء منسٹر تہ درخواست دے چہ ہفہ زما دا پوائنٹ نوٹ
ی او بیا د ایکشن اغستو کوشش اوکری، 16-5-97 باندے ہفہ سبزی منڈی
راغلے دے او چہ سبزی تے واغستہ نو پہ لس منٹہ کئیں واپس شوے دے، د
نہ گادے چا تبنتولے وو۔ ہفہ Within five or ten minutes فقیر آباد تھانرے
تلے دے او رپورٹ نے کرے دے۔ چہ رپورٹ نے اوکرو نو پہ ہفہ ساعت
اندے چہ کوم د دوی موبائل یونٹس دی Within district، ہفے تہ وئیلے شوی
ی چہ دا تاسو چیک کریں ستاسو چہ کوم چیک پوسٹس دی خو ہلتہ نہ دے
وندلے شوے۔ د دے مطلب دا دے چہ دا گادے پہ دے بنار کئیں دننہ چرتہ یا پہ
غہ خواہ شا کئیں دے چہ د کوم خانے نہ اغوا شوے دے۔ دیوے میاشتے نہ
یات بتام اوشولو۔ داسے سرے چہ ہفہ د تھانہ فقیر آباد ایس ایچ او لہ ورخی
نو ہفہ ورتہ وائی چہ تہ د خپل گادی درک لگوہ او بیا ما تہ او وایہ نو زہ بہ
پرے چہاپہ اولکوم۔ دا یوہ ڊیرہ عجیبہ خبرہ دہ۔ یوہ نیمہ میاشت نے اوشولہ

نو دا خود ہفہ سری دیوتی نہ دہ۔ زہ دا درخواست کوم، اگرچہ دا پہ
 Ordinary point of order باندے ما نہ شو کولے خودا یوہ اہمہ خبرہ دہ او
 زہ فرید خان تہ درخواست کوم چہ ہفہ بشیر خان پہ دے موقع لہ Spare کری۔
جناب سپیکر، بشیر خان! دا خبرہ ستاسو بارہ کین دہ۔ دا خبرے تاسو تہ کوی۔

جناب احمد حسن خان، دا درخواست کومہ چہ ہفوی دا منظور کری او پہ دے
 سلسلہ کین انکوائری اوکری۔ جناب سپیکر! دا صوبہ بہ ہم د دوی پخپل
 مینخ کین پہ دے جھگرہ بہ غرقیری، نور بہ ہیخ ہم نہ وی۔ زہ بی بی تہ دا
 درخواست کوم چہ دا اسپل کنٹرول کری۔

جناب سپیکر، فرید خان! تاسو پہ Discussion کین زہ یادیرم۔ دا خبرہ دیرہ
 ضروری دہ۔

جناب احمد حسن خان، زما دا درخواست دے جناب سپیکر، دغہ شان دیرہ
 نورے واقعے کیری خود د دے یوے واقعے پہ سہارہ سرہ زہ جناب مسنٹر
 صاحب تہ درخواست کوم، زہ بہ دوی لہ دا ایف آئی آر ورکرمہ چہ متعلقہ
 پولیس او صوبائی حکام تہ دا اوواتی چہ دا د ہفوی دیوتی دہ چہ ہفوی
 Trace out کری او Recover تے کری کنہ۔ بیا چہ د دے گادی شہ
 قیمت کیری، ہفہ دورلہ حکومت ورکری۔ تھینک یو، جناب سپیکر۔

جناب سپیکر، جی، سنٹر!

وزیر قانون، جناب سپیکر صاحب! زہ د احمد حسن خان مشکوریمہ۔ دوی چہ
 آخر کین کومہ خبرہ اوکرہ چہ د چا گادی ورک دے، حکومت د ورلہ پیسے
 ورکری او بیا چہ گادے ملاؤشی؟ کہ داسے حکومت ہر چا لہ پیسے ورکوی
 نو زما خیال دے چہ دا بجٹ بہ بتول مونر دے گادو والا تہ تقسیم کرو۔ خنگہ

به دوی اوفرمائیل چه د یو میاشت نه زیات اوشو نو زه دوی له دا تسلی رکومه چه زه به آئی جی صاحب سره خبره اوکرم او انشاء الله کوشش به وؤ چه زرته زره دا گایه ملاؤ شی۔ غنګه چه ما مخکنی هم عرض کړه و او پرون هم ما دا عرض کړه و و چه دا اغواکانه، دا موټرے تبتول، دا عود اوس نه نه دی، دا خو ټول عمر نه راروان دی۔ پنځوس کاله اوشول چه اے کیږی۔ حکومت به انشاء الله کوشش کوی چه دازر تر زره واپس شی۔

تاب سپیکر، جناب منظور باچا صاحب!

سید منظور حسین: جناب سپیکر صاحب! زه خو پاسیدله وومه د چترال د سټلے په باره کښ۔ سید احمد خان صاحب د هیلته ذکر اوکړو خو د هغه خانے ولونه پراېلم دے د زنانو ایجوکیشن۔ چه دلته پبلک سروس کمیشن اشتہار ورکړی نو د هغه اشتہار نه د چترال د دور دراز علاقو زنانو کومه چه اعلیٰ حلیم یافته دی، خبر نه شی او د هغه په وجه باندے د مقابلے په امتحان کښ شبنینی۔ هغه خانے کښ کالجونه او هائر سیکنڈری سکولونه د زنانو چه کوم بی نو د استاذانو نه محرومه پاته شی۔ دا یوه داسے مسئله ده چه مسلسل راروانه ده او څه ایک سو پنډره په عامو سکولونو کښ او تقریباً دولس په هائر سیکنڈری سکولونو کښ او شپږ د جینکو په کالج کښ داسیتونه خالی دی او هغه د کیدلے نه شی۔ شکر دے محترم د تعلیم منسټر صاحب هم راغے۔ دا مو خواهش و و چه یو داسے سپیشل قانون د هغه خانے د پاره دوی جوړ کړی چه هغه خانے کښ چه کومه پابندی لکیدلے ده په Contract basis باندے خصوصاً د چترال د پاره یا د چترال په شان نورے داسے علاقے چه هغه کښ دغه زنانو ته موقع ملاؤ شی او هغوی ته د خدمت موقع ورکړے شی چه هغه چینکئی یا

بچی چہ کومے دی، ہغہ محرومہ پاتے نہ شی۔ یوہ خبرہ، زہ د احمد حسن
خان شکر یہ ادا کوم چہ ستاسو د پارہ نے د وزیر اعلیٰ توب خواہش اظہار
اوکرو۔

ہائے اس زود پشماں کا پشماں ہونا

درے کالہ مخکین ہم تاسو دلہ کنیں سپیکر وی۔ کاش! دا خواہش نے ہغہ
وخت کنیں ظاہر کرے وے۔ (تہمتے)

Mr. Muhammad Ayub Khan Afridi: Janab Speaker! personal
explanation.

Mr. Najmuddin: Point of order, Sir.

جناب محمد ایوب خان آفریدی، سر! دا زما یو Personal explanation دے او دا
دیر ضروری دے سر۔

جناب نجم الدین، سر! نمبر زما مخکین وو۔

جناب محمد ایوب خان آفریدی، احمد حسن خان، پلیز۔ سر! یو منت د پارہ۔
سر! ماتہ۔۔۔۔۔

جناب نجم الدین، سر! نمبر زما مخکین وو۔

جناب محمد ایوب خان آفریدی، یو منت، سر۔ سر! جیسا کہ احمد حسن صاحب نے کہا
ہے کہ یہ گاڑی گم گئی ہے اور ایک مہینے سے، سر۔۔۔۔۔

جناب سپیکر، اس طرح کریں کہ۔ یو منت، زما خبرے تہ خو غور کیدی۔۔۔۔۔

جناب محمد ایوب خان آفریدی، سر! ایک منٹ، سر۔۔۔۔۔

جناب سپیکر، میں نے آپ کو فلور دے دیا ہے لیکن Please, listen to me میں نے

آپ کو فلور دے دیا ہے لیکن صرف یہ دیکھیں کہ ایک منٹ یا دو منٹ سے کوئی فرق نہیں پڑتا اب انہوں نے جواب دینا تھا 'You insisted میں نے ان سے کہا لیکن وہاں سے ایک آئریبل ممبر نے اٹھ کر کہا کہ میرا Right پہلے تھا' تو میں نے آپ کو فلور دے دیا ہے۔ لیکن آپ اتنا کریں کہ ایک منٹ یا پانچ سیکنڈ یا دس سیکنڈ انتظار کیا کریں۔ میں بیٹھا ہوا ہوں اب تو حالانکہ Otherwise I should ab پر بس والے لکھیں گے کہ سپیکر صاحب خود کہتے ہیں 'اگر Illegal کا لفظ میں استعمال کروں تو ٹھیک نہیں ہو گا مگر کم از کم Irregular procedure میں نے Adopt کیا ہوا ہے صرف اور صرف اسلئے کہ آپ لوگوں کو کوئی گد یا کوئی شکایت ہے۔ اسلئے منسٹر صاحبان کو بھی یہاں بٹھایا ہے کہ آپ کی سب باتیں ان تک پہنچ جائیں۔ میں آپ کی خاطر Irregular Session چلاتا ہوں تو مہربانی کر کے آپ بھی ایک دوسرے کو Accommodate کریں۔ I have got no problem میں تو آپ کو بھی سنوں گا اور ان کا بھی لیکن ایک دوسرے کو Please

accommodate کریں. Now you please take the floor, yes.

جناب محمد ایوب خان آفریدی، شکرپور، سر۔ 1993 سے لے کر 1997 تک تقریباً ہر سال میرے حلقے سے ایک گاڑی گم ہوتی ہے۔ بی بی صاحبہ بیٹھی ہوئی ہیں، میں نے پارلیمانی پارٹی کی میٹنگ میں بھی یہ بات کی۔ اس وقت چیف منسٹر، شیرپاؤ صاحب تھے۔ احمد حسن صاحب سے بھی میں نے بات کی کہ ان کے حلقے میں 'سب بھائیوں سے کہا۔ وہ گاڑی سر' ایک سال کے بعد ملی۔ جب اس کو ہری پور ہم نے پہنچایا۔ اس وقت کے وزیر اعلیٰ صاحب کے حکم کے دس دن بعد پھر وہ گاڑی واپس لائی گئی۔ تین سال تک وہ گاڑی نہیں ملی اور وہ استعمال کرتے رہے۔ آج یہ کہتے ہیں کہ حکومت کی ذمہ داری ہے کہ ایک مہینے کے اندر اگر Recover نہ ہو تو حکومت پیسے دے۔ ان تین سالوں کے کس نے پیسے دیئے سر؟ اس آدمی کے ساتھ کیا گزری جس کے بچوں کو اس گاڑی سے اتار کر گاڑی کو زبردستی

واپس لے جایا گیا؟ آج تین سال بعد وہ گاڑی واپس ملی ہے اور آج میں ان سے یہ پوچھنا چاہتا ہوں کہ یہ گاڑیاں اگر اس طرح سے اغوا ہوتی رہیں اور حکومت -----
جناب سپیکر، ایک دوسرے سے بالکل نہیں پوچھیں گے۔

جناب محمد ایوب خان آفریدی، سر! میں آپ سے مخاطب ہوں۔ سر! -----

جناب سپیکر، ہاں!

جناب محمد ایوب خان آفریدی، میں صرف یہ کہتا ہوں سر، کہ اس وقت ان کو یہ سوچ نہ آئی کہ یہ حکومت کی ذمہ داری ہے کہ ان گاڑیوں کا جن کا پتہ بھی حکومت کو نہیں ہے کہ کس جگہ ہیں اور اس گاڑی کا تو شاید حکومت کو تو ابھی پتہ بھی نہ ہو مگر حکومت اس کیلئے اپنی پوری کوشش کرے گی۔ لیکن جس گاڑی کا حکومت کو پتہ بھی ہو اور وہ گاڑی بھی واپس نہ دلائی جائے تو سر، میں یہ ریکارڈ پر لانا چاہتا تھا۔ شکریہ، سر۔

جناب سپیکر، تھینک یو۔ ایجوکیشن بارہ کنس عبدالرحمان خان لہ دوئی لہ جواب ورکری نو بیا تاسو نہ مخکنس نجم الدین خان وو او بیا بہ ستاسو خبرہ اوکری۔ نجم الدین خان! ستاسو دایجوکیشن پہ بارہ کنس خبرہ دہ؟
جناب نجم الدین، نہ جی۔

جناب سپیکر، ستاسو دایجوکیشن بارہ کنس خبرہ اوکری نو بیا بہ پہ یو خانے جواب درکری۔

جناب غفور خان جدون، جناب سپیکر صاحب! زہ ستاسو دیر زیات مشکوریم۔ وزیر تعلیم صاحب تہ مے دا درخواست دے چہ دوئی د Male او Female پی۔ تی۔ سی د پارہ امازی Hard area declare کرے دہ، ہغہ د پیر صابر شاہ او گوھر ایوب حلقہ دہ۔ زما ایریا چہ کومہ دہ گدون، ہغہ دوئی Hard area نہ دہ Declare کرے۔ نو زما غرض دا دے چہ ہلتہ د Female تعلیم نہ ہونے کے برابر

ہے۔ میری یہ مودبانہ درخواست ہوگی آپ کی وساطت سے کہ گدون کو بھی Hard area میں شامل کریں۔ صرف میری یہ معمولی سی Request ہے۔ آخر میں پھر میری مودبانہ Request ہوگی کہ گدون کو ضرور یہ Hard area میں شامل کریں۔

Mr. Najmuddin: Sir! -----

جناب سپیکر، ایجوکیشن بارہ کنسں دے؟

جناب نجم الدین، ایجوکیشن بارہ کنسں ہم دے او تیکے نیم بہ بل ہم او وایم خو دوئی پاخیزی۔ زما درخواست دا دے چہ ہفہ بلہ ورخ د دے اسمبلی پہ فلور باندے ایجوکیشن منسٹر صاحب دا وعدہ کرے وہ پخپل تقریر کنسں چہ کوم پالیسی بیان نے ورکوؤ چہ زہ بہ آباؤ چوکیاتن، چہ کوم د کوهستان ایریا دہ یا دیر ایریا دہ، پہ Hard area کنسں Declare کریم او دا بنہ ورسره شامل کریم۔ زہ سیا ہفہ تہ دا وریادومہ چہ پہ ہفہ خپلہ خبرہ عمل اوکری۔ دویم تیکے دا دے چہ مونہ دیر اہم قراردادونہ او تحریک التوا پیش کری دی، پہ ہفہ قراردادونو کنسں د دے صوبے د نوم متعلق خبرہ دہ او د کالا باغ دیم خبرہ دہ۔ زہ دا درخواست کوم چہ دیرے ورخے اوشوے او دغہ لہ تر اوسہ پورے پہ ایجتہا باندے نہ دی راغلی۔ زمونہ دا مطلب دے سر، چہ د دے صوبے د مفادو د پارہ مونہ تول رونہ یو شان یو او چہ داسے یو طریقہ کار یا لائحہ عمل اختیار کرے شی چہ پہ ہفہ باندے خبرہ اوشی۔

جناب سپیکر، نجم الدین خان! یو منٹ۔ د اسمبلی سیکرٹریٹ بارہ کنسں چہ غہ خبرہ وی نو ہفہ مہربانی کوئی، ہر وخت دفتر کھلاؤ وی، ہلتہ راخنی You are welcome. لہ وضاحت بہ زہ اوکرم، پہ دے بہ غوک اعتراض نہ کوئی چہ پہ نمبر نمبر باندے د تولو چہ غومرہ Limitation وی او غومرہ بتانم

وی، د هغه مطابق به انشاء الله نمبر راخی۔ زه اسمبلی سیکرٹریټ ته ستاسو په وړاندې هدايات ورکوم چه هيڅ قسم رو رعایت په دے کښ نه کوی او د صحیح طریقہ کار مطابق چه څوک مخکښ وی او د چا وروستو وی، بعض چه Admissible وی نو انشاء الله تعالیٰ وقتاً فوقتاً به ستاسو نمبر کیری او په دے مسئله کښ تاسو مطمئن اوسئ۔ د ایجوکیشن باره کښ خبره ده جی؟

حاجی محمد یوسف خان، دا خبره مخکښ اوشوه۔ د آر دی اے باره کښ خبره ده۔ دسترکت بیتگرام کښ دوه صوبائی حلقے دی۔ د دواړو یو شان پوزیشن دے او یو شان حالات دی۔ تعلیمی حالات نې یو شان دی او جغرافیائی حالات نې هم یو شان دی۔ هغه کښ هغه یوه ایریا Hard area قرار شوه ده او زما حلقه پاتے شوه ده۔ په دے خبرو باندے د دے حکومت هغه بڼه پالیسی ته بیا خلق د شک په بنیاد باندے گوری۔ چه دوی څنگه مهربانی کړے ده پی ایف-49، الاتی سره نو دغسے د بیتگرام سره دهم اوکړی ځکه چه هغه یو شان ایریا ده۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی، جناب سپیکر صاحب! یو منت، زه دا عرض کوم چه مونږ هم قرارداد ورکړے وو د نوم د پارہ، پکار ده چه مونږ په قرارداد باندے هم څه غور اوکړے شی، چه راشی۔

جناب سپیکر، ډیره بڼه۔ د ټولو د پارہ یو شان خبره ده۔ هغه کښ څه دا فرق مونږ ته نشته۔ تر څو پورے چه زما تعلق دے، انسان یم، غلطی بعض وخت اوشی خو زما به خپل کوشش دا وی چه یوه سترگه به د کانډری کومه نه یعنی په یو سترگه چه هغه مثال دے نو په هغه باندے به ټولو ته گورو او راخی به۔

وزیر آبپاشی و آبنوشی، سپیکر صاحب! څنگه چه د اسمبلی سیشن شروع شو نو د هغه وخت نه مخکښ دا خپل قرارداد مونږه ورکړے دے دنوم باره کښ۔

جناب سپیکر، او بہ نے گورو۔ بالکل بہ نے او گورو۔

جناب نجم الدین، سر! ماچہ حلف اوچتولو نو پہ ہفہ ورخ ہے ورکریے دے۔

جناب اکرم خان درانی، دصوبے دنوم بارہ کنس ماہم یو قرار داد درکریے دے۔

جناب فتح محمد خان (وزیر جنگلات)، جناب سپیکر صاحب! تاسو یو خبرہ اوکریہ

خوستاسو ورتہ خیال نہ وو۔ تاسو اوونیل چہ پہ یو سترگہ بہ بتولو تہ

گورمہ، نو زما پہ خیال کنس کہ داسے موونیلے وے چہ دوارہ غرہ ووم او پہ

دوارو سترگو بہ گورمہ۔ دیوے سترگے مطلب دا وی چہ یو طرف تہ بہ

گورم او یو طرف تہ بہ نہ گورم۔

جناب سپیکر، ہفہ خبرہ، زما خیال دے تاسو نیمہ واوریڈہ۔ ما ورسرہ بیا دا

Explanation ورکرو چہ بلہ سترگہ بہ د کانری کوم نہ۔ دے تہ ستاسو خیال

اونکرو۔

وزیر جنگلات، او مادغے تہ خیال اونکرو۔

وزیر خوراک، تاسو چہ کلہ دا خبرہ کولہ نو دا خیلہ سترگہ مو پیتہ کرلہ نو ما

ونیل چہ پیتہ سترگے تہ خو مونیر راخو۔ (قمتے)

جناب سپیکر، دا ایکسٹرا ہانم چہ ما تاسو تہ درکرو نو دا ہم ستاسو دے داسے

مزیدارے خبرو لہ مے درکرو۔ Un-pleasantness کہ کوئی نو درنہ اوس

پانجم، ہانم پورکا دے۔ دغے مزیدارے دورورولنی او بنہ بنہ خبرے کوئی یو

بل سرہ نو درتہ ناست یم۔ چہ ستاسو بس نہ وی وئیلے، زہ درنہ نہ حمہ او کہ

تاسو پہ جھگرو کیزیئی نو بیا خو ہانم بالکل پورکا دے۔ ہم اوس بہ درتہ او وایم

چہ عخی رونرو، پہ مخہ مو بنہ۔ داسے خبرے دیرے بنے وی او دا خوند

کوئی او Unpleasantness مہ Create کوئی۔

وزیر خوراک: مونرِ خو دیر خوار کا خلق یو، تاسو غوندے تراخه خلق ہم کہ
راته اوگوری۔ (تہمتہ)

حاجی عبدالرحمان خان، اول خودا وزیر بند کرے۔ (تہمتہ)

جناب سپیکر: بند شہ۔

حاجی عبدالرحمان خان: او کنہ دے خو لڑ کینہہ وہ چہ کینہہ۔ بل شوک ہم
خبر و تہ پزیر دی او کہ نہ؟

جناب سپیکر: ناست دے۔ کہ تاسو وائی عبدالرحمان خان، نوزہ ورتہ وایم چہ
خملہ۔ زہ نے خملاستولو تہ ہم تیاریم۔ (تہمتہ)

حاجی عبدالرحمان خان، تقریباً دوہ میاشتے اوشوے چہ پہ دے اسمبلی کئیں ما د
زمیندارو یوہ خبرہ کرے وہ چہ زمونر د زمیندارو نہ ملونو والادوہ سوہ۔

جناب سپیکر: عبدالرحمان خان! یو سیکنڈ، معافی غوارمہ کہ د ایجوکیشن دا
جواب دوئی ورکری او دھغے نہ پس تاسو دا خبرہ اوکری نو بنہ بہ وی۔

حاجی عبدالرحمان خان: نو خو تا دا دے طرف تہ سترگہ بند کرے وہ، ہغہ خوا
روان دی نو خکہ زہ اودریدم۔

جناب سپیکر: انشاء اللہ تاسو لہ بہ بالکل بتام درکرم خو چونکہ ہغہ خبرہ بہ بیا
بل اریخ تہ شی نو ستاسو د دے خبرے ہغہ اہمیت بہ پاتے نہ شی۔
ایجوکیشن، منسٹر، صاحب، پلیز۔

جناب محمد ہاشم خان (وزیر تعلیم): زمونر د مردان ممبر صاحب، ورور خبرہ
اوکرہ چہ د چترال او داسے بعضو بعضو علاقو پوسٹونہ، چونکہ د ہغہ
خلقو، Candidates کورونہ یا خایونہ لرے دی او اخبار، ریڈیو نہ شی کتے

بلك سروس كميشن چه دا پوستونه ايدوريتاز كړي نو هغوى ته اطلاع نه
 ، نو مونږ به انشاء الله پبلڪ سروس كميشن سره خبره اوکړو چه هغوى
 ستونه ايد وريتاز كوى چه Gap پكښ ډير وركړى- هسه هم هغوى تقريباً
 نت Gap وركوى او په دے مياشت كښ چه څومره لرے كورونه وى يا
 مره لرے ځايونه وى نو هغه Cover كيدے شى- بهر كيف مونږ به بيا هم
 شش اوکړو چه د دوى دا كله سر ته اورسيږى- اوس څه پوستونه د ايس
 تى شو او د پروفيسر شو، هغه پبلڪ سروس كميشن ريليز كړى او دے
 موده كښ به راشى- زمونږ صوبے كښ چه كومو سكولونو كښ Vacant
 ستونه دى يا داسے كالجونه چه هغه كښ پروفيسران نشته نو چه پبلڪ
 رس كميشن دا لسټ ريليز كړى نو هغه به مونږه Accommodate كړو- دا
 رجدون صاحب چه خبره اوکړه د Hard area والا، نو Hard area كښ
 مونږ څه دسترگتس اغستى دى او د نورو د پاره مونږ كوشش كوف-
 موکومو علاقو كښ چه مونږ ته واقعى استاذان نه ملاويږى او يا استاذان
 نه غواړى يا خاصكړ په Female سيكشن كښ چه كومے استاذانے نه ځى يا
 ، كښ نه پيدا كيږى يا هغه سكولونه بند وى، نو مونږ كوشش كوف چه د
 اعداد و شمار راغونډ كړو- د گدون د پاره نه، د نورو د پاره، د ډير بالا د
 ، هم، نجم الدين خان د يو دوه ځايونو نومونه راكړى دى نو مونږه دوه
 د ايجوكيشن سيكرتري او ډائريكتر راغونډتى دى او په د هغه سلسله
 ښ به خبره كوف- كه نور هم داسے څه وى، Hard area يا د چا داسے
 Suggestic وى نو زمونږه به خواهش دا وى چه سكولونه كهلاؤ شى او
 استاذان ورله مونږ راولو چه كوم د هغه ځانے لوكل وى چه دوى ته دا

مشكلات نه وى بشرط د دے چه که نور ملاويدل نو دغه به مونږ نه کوو۔
 سابقه وزير صاحب د بټگرام خبره اوکړه چه بټگرام کښن الاتى Hard area
 declare شوے ده او زما دا نه ده شوے، نو دوى ته هم دا خبره کوم چه مونږه
 به په دغه هم غور اوکړو، کوشش به اوکړو او د سکولونو اعداد و شمار به
 راغونډ کړو۔ که د استاذانو د وچه بند وى چه استاذان نه خى نو د دغه به هم
 ورله مونږ څه بندوبست اوکړو چه Hard area کښن نه Declare کړو يا ورله
 داسه څه استاذان Accommodate کړو چه هغه هلته په خوشحالى سره لار
 شى او سکولونه کهلاؤ پاته شى۔

Mr. Speaker: Thank you. Jee, Abdur Rehman Khan!

حاجى عبدالرحمان خان: تقريباً دوه مياشته او شوے، وروبه سيشن چه وو
 نو هغه وخت کښن زمونږ د گنو قيمت باون روپى من وو او تن په هزار
 روپى وو د نومبر نه تر جنورى پورے، په جنورى کښن ملونو والا حکم
 اوکړو چه آتې سو روپى تن شو، دوه سوه روپى تن نه زميندارو له که
 ورکړو۔ کومه ریکورى چه په نومبر کښن وه، هغه ریکورى وروستو هم وه۔
 صاحبه! دا زميندار يو داسه طبقه ده چه څوک نه وهى نو هغه نه اوهى خو
 د دوى د بے اتفاقى د وچه نه، گنى زما خى په تول کښن او زما اختيار نشته،
 ریکورى کيږى خو د ریکورى په گټو کښن زما اختيار نشته۔ دلته هغه وزير
 صاحب او وټيل چه دا دوه سوه روپى تن که ورکړے شوے دے زميندارو
 له، نو په دے به مونږه خبره اوکړو۔ خو زما په خيال يا خو وزير صاحب نه
 هيردى او يا وزير صاحب ډير نا اوزگار دے۔ مونږه ته نه تر اوسه پورے د
 هغه خبره اونکره۔ زميندار راخى او مونږ نه تپوس کوى نو چه مونږ هم

غوی تہ اووایو چہ یا کیری یا نہ کیری۔ نو دا پوانت آف آرڈر وو او دویمہ
 خبرہ د پوانت آف آرڈر نہ بغیر کوم۔ دا پوانت آف آرڈر کنن نہ راخی، ہغہ
 راخی۔ صاحبہ! زما سرک وو پیر بالا پلوسی رود، چہ پکنن تینیر شوے
 و۔ د سیاسی وجوہاتو پہ بنا باندے پاتے شوے دے۔ چونکہ دا زمونرہ شریک
 حکومت دے نو مونرہ دیر غہ ونیلے ہم نہ شو۔ تیر شوی گزارونو چہ مونرہ
 وھلے شوی یو نو لڑہ مہربانی اوکری او ہغہ عوامو لہ توجو ورکری چہ د
 ہغوی ہغہ کارونہ سر تہ اورسی۔

جناب سپیکر، ستاسو ہم دے بارہ کنن خبرہ دہ؟

جناب عبدالسبحان خان، دایریگیشن او پبلک ہیلتھ بارہ کنن دہ۔

جناب سپیکر، نہ دوی خود مل خبرہ اوکرہ۔ دوی تہ د ہغے غہ تسلی بخش
 جواب ملاؤشی نو۔۔۔۔

جناب محمد توفیق خان، ما تہ اجازت دے جی؟

جناب سپیکر، جی۔

جناب توفیق محمد خان، عبدالرحمان چہ کومہ خبرہ اوکرہ نو دے بارہ کنن ما
 پورن ہم عرض کرے وو د چقندرو او د تمباکو متعلق۔ دے کنن اہم خبرہ دا
 دہ، تاسو بہ حیران شی، زمونرہ میجارتی کسان دلہ د زمینداری سرہ تعلق لرو
 خو افسوس دا دے چہ کوم گس دلہ اسمبلی تہ راشی نو ہغہ خپل مقصد ترے
 نہ ہیر شی۔ گئی او چقندر داسے غیز دے، تاسو سوچ اوکری چہ سخکال پہ
 اوویشت روپی من چقندر خرخ شو۔ زما پہ خیال باندے پہ پاکستان کنن
 داسے قیمت بہ د یو غیز ہم نہ وی۔ زما پہ خیال دا غوک نہ شی ونیلے چہ پہ
 اوویشت روپی من بہ غہ غیز خرخ شوے وی؟ دغے گئے دے او دغے

تمباکو دی۔ زہ منسٹر صاحب ته خواست کو مه ستاسو په ذریعہ باندے چه دا کومه پرائس کمیٹی جو ریبری چه په دے کنن زمیندار خلق راو لی۔ هغوی به خپل ریټ پخپله اوگوری چه په دے خرچه غومره راخی او دے له څه ریټ مقرر کول پکار دی؟ حقیقت دا دے چه مونږ غومره وهل خورو خو بیا هم مونږ زمیندار په هغه کمیٹی کنن نه یو۔ چه زمیندار له نمائندگی په هغه کنن ورکړے شی نو زمونږ دا مسئلے به انشاء الله تعالیٰ حل شی۔ دیره مهربانی۔

حاجی بهادر خان، په پوائنټ آف آرډر باندے لږه خبره کومه۔ دا هاشم خان عاجز وزیر دے نو ده غږ اونکړو خو زه به نه او وایم چه د دے سپرے ټیکس مونږ نه اخلی او وه روپی بوری او د اوسه پورے نه سپرے کیږی۔ نو سپرے خوبه ده چه نه کیږی خو که دغه پیسے په دے روډونو باندے اولگی نو بڼه خبره به وی۔ دا هم د دے زارعت سره تعلق ساتی۔ دیره مهربانی۔

جناب توفیق محمد خان، زه عرض کومه۔ یوه خبره ما نه پاته شوے وه۔ دا دیره اهمه ده۔ دا Road cess چه زمونږه نه کټ کیږی صاحب، د دے تقریباً اووه اته کاله اوشو چه مونږ ته د هغه حساب معلوم نه دے۔ زما اندازه ده چه تقریباً شپږ کروزه روپی زمونږه جمع دی د Road cess، منسٹر صاحب ته خواست کومه چه د دے د پاره یوه کمیٹی جوړه کړی چه هغه پیسے څه شوے؟ شته او که نشته؟ که شته نو غومره دی؟ څکه چه دغه Road cess زمونږ نه کټ کیږی۔ دا یوه اهمه خبره ده چه مونږ په دے پوهه شو چه هغه پیسے څه شوے، شته او که نشته، که شته نو چه بیا د هغه د خرڅ د پاره څه طریقہ کار جوړ شی۔

جناب عبدالسبحان خان، څنگه چه زما دے محترم ورور اوفرماتیل د Aerial

spray متعلق، نو سنٹرل گورنمنٹ پہ دے باندے د 50 % Discount اعلان کرے دے د یو پیکیج تحت خود ایگریکلچر دیپارٹمنٹ بعضے افسرانو د شہدو مچھئی ساتلی دی او ہفہ پہ خپل خائے ڊیر اھے دی، ہغوی د خپلو مچھو د بچ کیدو د پارہ ہفہ Aerial spray پہ گنو یا پہ باغاتو باندے نہ کیری۔ ہفے کسب دے صوبے تہ زیات نقصان دے نو د Aerial spray متعلق کہ منسٹر صاحب خہ او فرمائی یا کہ خہ داسے وعدہ اوکری چہ پہ ہفے باندے بہ خہ ایکشن پورته شی او کہ نہ؟

جناب شیر زمان شیر، جناب سپیکر صاحب! د زراعت متعلق خیرہ دہ۔ ما ستاسو پہ ذریعہ باندے مخکسب ہم سوال کرے وو چہ دلته کسب توبیکو بورڈ خو جو رشوے دے او پہ توبیکو بورڈ کسب د پنجاب، چہ پہ پنجاب کسب تمباکو نہ کیری خود ہفہ خائے ممبران پکسب د صوبہ سرحد ہومرہ برابر دی۔ د بلوچستان او د سندھ ممبران ہم د صوبہ سرحد ہومرہ برابر دی۔ مونہرہ ہم دا غو او چہ د ہغوی پہ وریرہ کسب، دلته کسب وریرہ کیری پہ سوات کسب او پہ نورو خایونو کسب، چہ د ہغوی د وریرے او د کپاسو پہ بورڈ کسب د صوبہ سرحد نمائندگی وی۔ چہ خنگہ ہغوی دلته کسب نمائندگی اخستی دہ پہ توبیکو بورڈ کسب، نو دغے ہلته کسب ہم د صوبہ سرحد خلقو تہ نمائندگی ورکری۔ بل جی پہ غو ضلعو کسب، پہ چارسدہ کسب، پہ مردان کسب، پہ صوابی کسب، پہ بونیر کسب او پہ مانسہرہ کسب تمباکو کیری، دا اوس Tobacco cess کت کیری نو زما دا خواست دے ستاسو پہ ذریعہ د زراعت د منسٹر صاحب تہ چہ دغہ کوم Cess کت کیری، دا د ہم پہ ہفہ ضلعو باندے لگی۔ پرچیز شروع دے او صوابی منسٹر صاحب د دا توبیکو بورڈ کنٹرول

کوی چه په دغے باندے لږ چیک اوساتی خکه چه کمپنو والا بیا ورپسے چمبے
راغستے دی او زمیندار حلالوی۔ مہربانی۔

جناب سپیکر؛ ہاں جی 'طاؤس خان'۔

جناب طاؤس خان؛ شکریہ۔ دا د ضلع کوهستان د صحت بارہ کنیں، وزیر
صاحب موجود دے، یو دوه خبرے کوم۔۔۔۔

جناب سپیکر؛ د ایگریکلچر بارہ کنیں خبرہ دہ، چه دا ختمہ شی نو بیا۔ صحت
چه وو، ہغہ وخت تاسو غږ نہ کوو۔ خیر دے بیا او وائی چه د ایگریکلچر
والا اوشی۔

جناب اکرم خان درانی؛ د زراعت بارہ کنیں زما ہم یو گزارش دے۔ زمونږ بنوں
تقریباً د چار سده او صوابی نہ پس زیاتہ گُره او گنے پیدا کوی۔ ہغہ چونکہ
زمونږ پہ بنوں کنیں یو شوگر مل وو او تقریباً دوه کالہ اوشو چه ہغہ شوگر
مل بند دے۔ یو خو پہ ہغے کنیں شخہ بارہ سو مزدوران دی چه ہغہ روزانہ
راخی او د ہغے مل پہ گیت کنیں کینی۔ مخکنیں ہم ما دا سوال تاسو ته اوچت
کړے وو او منسٹر صاحب ما ته او عبدالرحمان خان ته ہم دا وتیلی وو چه
تاسو ته به زہ وخت درکرم او تاسو به راغواړمه او تاسو سرہ به میتنکے کومہ
خو چونکہ دے ہم زیات مصروف دے، زہ د دے متعلق۔۔۔۔

جناب سپیکر؛ بہتر به دا وی چه عبدالرحمان خان د روتی اوکری، منسٹر
صاحب او تاسو د راوغواړی، منسٹر صاحب به درشی۔ گورہ د وزیر خو به
دومره قدر کوے کنہ۔ تاسو دا وائی چه منسٹر به مونږہ راوغواړی نو لږ
غوندے تاسو ہم تاوان ماوان کوئی کنہ۔

جناب اکرم خان درانی؛ اوس زمونږ بنوں مل بند دے او گنے دی آئی خان ته

خى او هلته ډير تكليف وى۔ ډي آتى خان په مل باندے خپله هم رش دے نو زمونږ دا گزارش دے كه مل مالک سره گورنمنټ څخه مدد كوله شى نو بيا د هم ورسره اوکړي۔ په هغه باندے زمونږ څخه اعتراض نشته دے خو کم از کم هغه باره سو كوم خاندانونه چه دى، كه تاسو حساب اوکړئ، څلويښت كسان په هر يو گورکښ دى، هغه له چه په باره سو کښ ضرب ورکړئ نو په زرگونو خلق هغه سره بے روزگاره دى۔ د روډ د پاره به د هغه Sugar cess fund نه پيسے كيدلے او په کرورونو روپئ زمونږه جمع شوى دى۔ هغه به مخکښ د دى۔ سى صاحب په اختيار کښ وے او زمونږ ډير داسے روډونه دى په بنون کښ چه هغه کچه دى، كه په هغه باندے کار اوښى نو مونږ به ډير مشكور يو۔ منسټر صاحب ته زمونږ گزارش دے چه نن په دے حقله مونږ ته څخه تسلى راکړي۔

Mr. Speaker: The Honourable Minister for Agriculture, please.

وزير خوراک: مهربانى چه تاسو بيا ما له وخت راکړو۔ دوه درے مسئلے اوچتے شوے دى۔ زه ډير احتياط سره _ احمد حسن صاحب ستا او زما په داسے څيز کښ کار څکه نشته چه نه گنې پيدا کوو او نه چقندر۔ د بتولو نه اهمه خبره چه کومه ده، هغه عبدالرحمان خان اوکړه۔ چه کله دوى ما سره دا سوال کړے وو نو هغه وخت کښ دا بډت سيشن نه وو۔ فوراً هغه پيسے بډت سيشن راغے نو ما دغه سوال جواب نه خان بے غمه کړے نه دے۔ د دے د پاره ايگرېکلچر ډيپارټمنټ کښ چه کومه کميټى جوړه وى او د گنى د پيدا کونکو خلقو چه کومه کميټى ده چه هغه پکښ وى او دا قيمتونه مقرر کوى، نو په هغه کښ ما د عبدالرحمان خان نوم ورکړے دے۔ انشاء الله چه د هغه

کمیٹی سری دستخط شی او د چیف منسٹر صاحب د دفتر نہ راشی نو د بجٹ سیشن نہ فوراً پس بہ د دے ریٹس چہ دی، پہ دے باندے زہ خو ہغہ خبرہ کوم چہ د کومے خبرے ما تہ معلومات دی۔ چونکہ محسن صاحب ما گانیہ کوی چہ دا بہ د مرکز سرہ خبرہ کیری۔ بہر حال مونزہ د دے د ریٹ مقرر کولو کومہ کمیٹی چہ دہ، پہ ہغے کین عبدالرحمان خان شتے او دا کوم د Sugar-cane cess فنڈ چہ کوم دے، د دے د پارہ د انجمنونو او د دوتی، د زمیندارانو او د دیپارٹمنٹ میتنگہ ہم شوے دے۔ د دے بجٹ اجلاس نہ چہ مونزہ فارغ شو نو پہ دے باندے بہ مونزہ فوری او مزید اقدامات کوف او دا بہ Sure کوف چہ کوم خاتے دا پیدا کیری او کوم ملونو کین دا جمع شوی دی، پہ ہغہ علاقو کین چہ کوم سرکونہ خراب دی او غہ د پارہ چہ دا پیسے راخی، پہ ہغہ مد کین بہ نے لگور نو د دوتی دا مسئلے بہ حل شی۔ دوتی سرہ چہ کومہ خبرہ اکرم خان ورور او کرہ نو بیا خبرہ د مل د مالکانو راشی، نو نہ خو خاص خلق یادومہ، قسم درتہ کومہ چہ زما ہیخ غوک پہ مزغو کین نشتہ، زہ بلا امتیاز خبرہ کومہ چہ کوم مل مالک کہ دیپلز پارٹی دے، کہ د نیشنل پارٹی دے، کہ د مسلم لیگ دے او کہ د بل جماعت دے، د خلقو پہ حقوقو باندے ناست دی۔ دا د حکومت ذمہ واری جو رپیری چہ مونزہ نے د ہغے نہ منع کرو او کہ غہ نا جائز فائدہ اوچتہ کوی چہ د ہغے تدارک او سدباب نے او کرو۔

حاجی عبدالرحمان خان: پوائنٹ آف آرڈر، سر۔ سپیکر صاحب! وزیر صاحب دیرہ بنہ خبرہ او کرہ۔ زہ زمینداریم او زما پہ حقوقو پاکہ لویدلہ، دوتی ما لہ غہ او کرل؟ دوه زرہ روپی فی ترک زما نہ کیے شوے دی۔ مل والا کم کری

دی۔ زہ ہسے وایم؟ ده په دوه میاشتو کښ ما د پاره څه اوکړل؟
 وزیر خوراک: د هغه د پاره سپیکر صاحب، زه دوی راغواړم چه د اسمبلی
 اجلاس ختم شی۔۔۔۔۔

جناب سپیکر، عبدالرحمان خان چه هغه خپله خبره ختمه کړی نو بیا خبره
 اوکړئ۔

حاجی عبدالرحمان خان، خبره دا ده چه د مل والا زیاته کوی، اوس د هغه زیاتی
 تدارک څه اوشو؟ زه د خان د پاره خبره نه کوم۔ زما گڼه شته۔ زه کمیټی کښ
 د وخت سره به یم یا به نه یم، زه د خپل خان خبره نه کوم۔ جناب سپیکر
 صاحب! دره سوه ټرکه د خزانه شوگر ملز، د مردان او دے ته راخی او د
 زمیندارو دوه زره روپی فی ټرک اوسطاً نقصان دے نو دا شپږ لکپه روپی
 دے زمیندار ته نقصان رسیده دے۔ زمیندار عاجزانان چه مونږ ئے نمائندگان
 یو او چه مونږ ئے دلته خبره اوکړو، وزیر صاحب چار ئے ښه او کور ئے
 آباد، چه ملونو والا ته غصه هم دے نو مونږ به د دے وخت نه فائده اخلو، چه
 صاحب، مونږ له د څه اوکړل؟ مونږ په دے خبره نقصانی کیږو او بل طرف ته
 هغه د وزارت په طمع سره چه دے محسن، د هغه خانے نه حواله ورکوی۔
 هلکه مونږ د صوبه خبره کوو او ته د مرکز خبره کوے۔ په دے خان دلاسه
 کونے * +۔

جناب سپیکر، دا * + لفظ Delete کړئ، Expunge ئے کړئ۔

وزیر خوراک، جناب سپیکر صاحب! زه د عبدالرحمان خان سره پورا اتفاق لرمه۔
 دا چه کوم د مل او د دے گنو د نرخونو مقرر کول، انډسټری دیپارټمنټ او
 فوډ دیپارټمنټ کښ مختلف حصے دی۔ زه ورله دا تسلی ورکومه چه مونږ د
 بحکم سپیکر صاحب حذف کیا گیا۔

دے بجت اجلاس نہ خلاص شو، دوئی چہ خنگہ وانی نو پہ حقیقت کئیں مل مالکان زیاتے کوی۔ دا د هغوی طریقہ ده۔ دنن نه نه ده چه دوئی تے یکدم په یو شپه کئیں دا غنیز ختم کری۔ د اجلاس نه چه مونږ خلاص شو نو مونږ به د دے د پاره کمیٹی جوړه وو چه په دے کئیں به د ملونو مالکان، دے کئیں به زمینداران هم وی، پیدا کونکی او دا ډیپارٹمنٹ به هم وی۔ دا په شریکه کئیںی چه په هغه کئیں غه فیصله اوشی، د هغه Implementation چه کوم دے، دا زمونږ کار دے۔ د اکرم خان چه کومه مسئله ده، د هغه زما سره غه تعلق نه دے د هغه چه دوئی کوم سرے یادوی یا کوم مالک دے د هغه، هغوی خود یتولو غریبانو مال تبتولے دے، لار دے او خلقو ورله سزا ورکړه ده۔ الیکشن کئیں تے ورله ضمانت ضبط کړه دے۔ دے خلقو سزا ورکړه ده۔ دا اوس د حکومت کار دے، زما که شی نو په چوک یادگار کئیں پھانسی نه، زه وایم چه دلته تے راولم، په دے اسمبلئ کئیں تے درته پھانسی کرم خو زما داسے اختیار نشته۔ داسے فیصلے زه نه شم کولے۔ ډیره مهربانی۔

جناب سپیکر، د سپرے باره کئیں تاسو غه او نه وئیل۔

جناب شیر زمان شیر، د تمباکو متعلق وزیر صاحب غه وضاحت اونکړو۔ د

تمباکو متعلق هم که وزیر صاحب غه خبره اوکړی۔۔۔۔

جناب سپیکر، وزیر صاحب! دا دوه خبرے د پریبنوے، یو د سپرے او یو د

تمباکو او هغه بورډ والا چه هغوی وانی چه Proper خانے ته۔۔۔۔

جناب عبدالسبحان خان، یو سر، د دے خزانہ شوکر مل متعلق چه دا د مالکانو دے

او که دایس دی۔ اے Under دے؟

وزیر خوراک، د سپرے متعلق به دا او وایم چه زه به انکوائری اوکړمه۔ دوئی چه

کومہ خبرہ کوی چہ سپرے شوے ده او د هغه فصل تباہ شوے دے یا خرابیبری
 نو ایگریکلچر دیپارٹمنٹ د دے د پارہ کار کوی چہ فصل بنہ شی، کہ چرے
 داسے سپرے وی او شوی وی، زہ بہ د هغه تحقیقات اوکرمہ۔ چا چہ کرے
 وی، د هغوی نہ بہ ہم پوبنتنہ اوکرمہ او آئندہ ورلہ تسلی ورکوم چہ داسے
 سپرے بہ کوی چہ دے فصلونو تہ ترے خیر رسیبری او مچی د ایگریکلچر
 دیپارٹمنٹ والا کار نہ دے۔ دا خو بہ د بل چا پہ دیپارٹمنٹ کین راخی۔ تر غو
 پورے چہ د تمباکو خبرہ ده، نو تمباکو او گنو نہ چہ غومرہ تیکس راخی او
 د کوم غیز د پارہ وی، دا گارنتی ورلہ زہ ورکومہ چہ هغه علاقے، چہ
 کوسے نے پیدا کوی، پہ هغه کین بہ پہ هغه کار باندے لگی۔ مہربانی۔

جناب شیر زمان شیر، جناب سپیکر صاحب! دا د بورڈ خبرہ مو اوکرہ چہ د
 پنجاب دلتہ ممبران شتہ، وزیر صاحب چہ مرکزی حکومت سرہ یا ہر چا سرہ
 خبرہ کوی چہ د هغوی پہ بورڈونو کین زمونر د صوبہ سرحد کسان ہم
 واخلی۔

وزیر خوراک، زہ د شیر زمان خان دیر مشکوریمہ چہ هغه ما نہ دومرہ توقعات
 لری چہ زہ بہ د مرکزی حکومت سرہ داسے انتظام اوکرے شم۔ کوشش بہ
 زمونر دا وی۔ زہ بہ خپل وزیر اعلیٰ صاحب سرہ ہم خبرہ اوکرمہ چہ هغه
 کلہ مرکز تہ خی، اسلام آباد، چہ کوم صحیح خانے دے، کین پرائم منسٹر
 سرہ دا مسئلہ اوچتہ کری او کہ دا کیدے شی، مونر خو غوارو، دا چہ تمباکو
 مونر پیدا کور او زمونر سرے د پکین نہ وی ناست، دا بہ زمونرہ دیمانہ وی
 او زہ بہ پہ دے کین دوی سرہ انشاء اللہ پورا ملگرتیا کوم او چیف منسٹر
 صاحب تہ بہ خواست اوکرمہ چہ دا هغه خانے اوچتہ کری۔

Mr. Speaker: The sitting is adjourned and we will re-assemble tomorrow at 9. 30 a.m, thank you.

(اسمبلی کا اجلاس منگل یکم جولائی 1997 ساڑھے نو بجے صبح تک کیلئے ملتوی ہو گیا۔)